

2011. SZEPTEMBER XXIV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

VESEVILÁG

Egészségliget

Civil Ünnepek

Díjazott dietetikusok

A pozitív gondolkodás

élő példája

20 éves a Ren-Depo

Civil Ünnepek

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium kidolgozta az „egyesülési jogról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról” szóló törvény tervezetét. A tervezet előre láthatólag a Parlament őszi ülészakán terjesztik be. A tervezet elolvasva a kétségtelenül előre mutató változások mellett aggályok is merülnek fel, amelyeket a civil területen dolgozó szakemberek véleményei is igazolni látszanak. Két felhívás jelent meg, amelyhez a kezdeményezők szándéka szerint a civil szervezetek csatlakozhatnak.

■ Az első aggódik, hogy ha a törvényt elfogadják, mert szervezetek ezrei veszíthetik el közhasznúsági fokozataikat és állami támogatásaikat, csökken a civil kontroll és megerősödhet a mindenkori kormány politikai befolyása a szektorban – tehát csökkenhetnek a civil szervezetekhez jutó állami források.

■ A második megdöbbenve látja, hogy a múltban a pályázatok elbírálásánál esetlegesen jogosulatlanul előnyt élvezők támadják az új törvényt és nyomást kívánnak helyezni a törvényhozókra. Kéri a civileket, álljanak ki a baráti összefonódásokat kizáró, a közpénzek felügyelt elosztását biztosító törvénytervezet mellett.

Mint látjuk, az ókori rómaiaknál jól bevált taktika most is működik: „oszd meg és uralkodj”.

A fentiek és az augusztus 20-iki politikusi beszédek halatán azonnal beugrott egy pár hónappal korábbi élményem, és nagyon szomorú lettem.

A Vesebetegek Európai Szövetsége, a CEAPIR május 13-15-én Oslo-ban tartotta szokásos évi közgyűlését és a szakmai vitanapot. Oslo nincs közel, így az alkalmat kihasználva néhány nappal megtoldottuk az ott tartózkodást, hogy a norvég fővárost is megnézhessek.

A fantasztikus élménybe véletlenül csöppentünk bele, nem tudtuk, hogy május 17-e a norvég nagy Nemzeti Ünnepek, vagy, ahogy a norvégok maguk közt nevezik, egyszerűen a „Syttende Mai”.

Ezen a napon az 1814. május 17-én elfogadott alkotmányukat ünneplik. Ez nem a függetlenség ünnepe, mint mondjuk az USA-ban (ekkor Norvégia még unióban volt Svédországgal, csak 1905-ben szerezte meg a teljes függetlenséget), hanem az Alkotmányuké, sőt, náluk ez „a” nemzeti ünnepnap.

Május 17. a leglátványosabb norvég ünnep, amit min-

denhol a honos, festői népviseletben ünnepelnek, és ettől, meg a rengeteg norvég zászlócskától egy nagyon színes felvonulást élvezhetünk végig a résztvevőkkel és a turistákkal.

Az egész ország ünnepelt a messzi északi vidéktől a déli városokig, de a legnagyobb felvonulás természetesen fővárosban volt, ahol mintegy 100 iskola diákjai vonultak fel a hozzájuk tartozó fúvós zenekarokkal együtt.

A sok kisdíák és kísérő tanár maguk is hihetetlenül színesek voltak: szókék, barnák, feketék, északiak, déliek, törökök, távol-keletiek, hinduk és négerek – majd mind norvég népviseletben, egyforma lelkesedéssel. Vonultak zengedezve a Karl Johans Gate mentén közvetlenül a Királyi Palota elé, ahol az erkélyen az egész királyi család várta az ünneplőket integetve: Harald király és Sonja királyné, két gyermekük, Märtha Louise hercegnő és Haakon koronaherceg a némileg unatkozó királyi unokákkal.

Norvégiában ez a „gyerekek napja” is, nemcsak az alkotmányé (A felvonulást úgy nevezik norvégul, hogy „barnetoget”, vagyis a „gyerekek menete”). Persze, a felnőttek is élvezik az Ünnepet, finomakat esznek-isznak, és büszkék a népükre, a hazájukra, Norvégiára. És így köszöntik egymást a nagy napon: „gratulerer med syttende mai!”, vagyis: boldog május 17-ét!

És láss csodát: nem láttunk politikusokat, senki sem mondott beszédet, nem volt tele a város rendőrökkel, még a királyi palotánál sem. Nem volt szükség egyikre sem.

Öröm volt nézni az örömeiket. És egyben elkésztő... Tudunk mi még ünnepelni egyáltalán? Anélkül, hogy valamelyik csoport a másikat pocskondiázná, és magának vindikálná az Ünnepet? Amelyhez a többieknek nem lehet köze?

Adám mmi

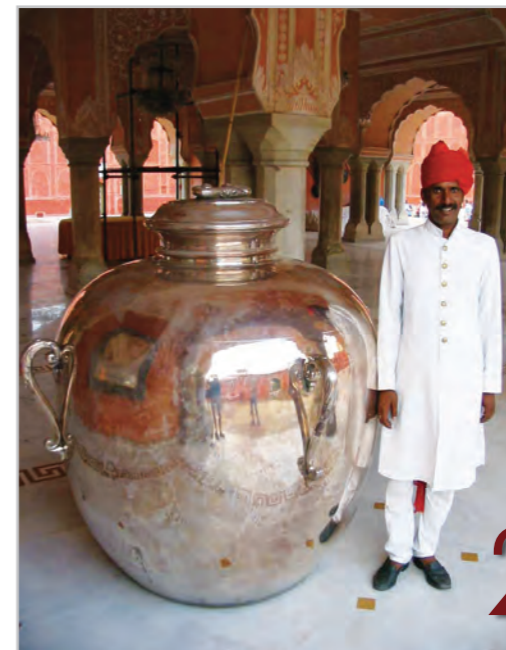

VESEVILÁG 2011/3

TARTALOM

6. Egészségliget

26. Amikor a maharadza meghalt Jaipurban

8. Dialízis állomás a Szent Rókus Kórházban

30.

Kalas András festőművésszé válása

16. Jókedv – reggeltől estig

- 5.o. Nyerges József a második veséjére vár
- 9.o. Mit mutat a boka/kar indexe?
- 10.o. Díjazott dietetikusok
- 12.o. Összefogás és védőernyő a vesebetegség ellen
- 14.o. Olvasóink írták
- 15.o. In memoriam Bartha Zsuzsanna
- 17.o. A sztárvendég: Janicsák Veca

- 18.o. A pozitív gondolkodás élő példája
- 19.o. 20 éves a Ren-Depo
- 20.o. A dialízis kezelés alkalmával leggyakrabban használt kifejezések rövid magyarázata.
- 22.o. Szentesi sikertörténet – élődonoros transzplantáció
- 23.o. Kasszandra, a jós
- 24.o. Péter Péter, korunk jeles költője

Francois Villon
Faludy György fordítása

RABLÓBALLADA A VÖRÖS COQUILLARD-RÓL

I.

A vén kalappal ferdén homlokában,
amíg övében sandán ült a tör,
és két jó lábán kissé ingadozva
(a rum tette ezt s az átkozott likőr)
ez volt Pierre, a vörös Coquillard,
ki orránál vezetett minden zsarut,
s mert mindenütt ott volt és nem volt sehol:
a törvény miatta már rég nem aludt.

II.

Még egy ringyót sem tudott sírni látni:
magával vitte, ha horgászni ment,
s csak a templom előtt hagyta magára,
hogy imádkozzék egyedül odabent.
A szegényektől nem vett el egy fityinet,
vadászni csak a gazdagokra járt:
s ha valaki ezt nem hiszi el, mondjátok:
Pierre volt ez, a vörös Coquillard.

V.

S a bitót nézte, mely alatt várt a féreg,
s övét, melyben már rég nem ült a tör,
szemébe akkor majdhogy egy könny tévedt
(a rum tette ezt s az átkozott likőr)
és nyakát szépen a kötélbe dugta,
hiszen a hóhér is csak proletár,
s mikor kettétört a nyakcsigolyája:
csak volt Pierre, a vörös Coquillard

III.

És mikor ő lett a rablóvezérünk
és pofája sebhellyel volt tele:
akkor mindig tudtuk, hogy miből élünk,
és senkinek sem lett üres a zsebe,
akkor egyszerre miénk lett a város,
s velünk táncolt egész éjjel a bár,
de amikor a zsaruk megjelentek:
csak volt Pierre, a vörös Coquillard.

IV.

A hasunkat kaláccsal puhítottuk,
s a pálinkában sohsem volt hiány,
s azt híreszteltük: a széles világon
nincsen hozzája hasonló zsvány.
De a hóhérnak ez már rég nem tetszett,
csak ült a varjak közt s azt mondta: rája vár,
és önmagát hozzá vendégül hívta
akkor Pierre, a vörös Coquillard.

NYERGES JÓZSEF a második veséjére vár

Beszélgetőpartnerem valaha aktív,
életerős ember volt. Szakmáját tek-
intve tapétázó-festő-mázoló. Ötven-
nyolc éves. Történetét meglehetősen
bonyolult formálta a sors. Először
trombózt állapítottak meg nála. A
szokásos kontrollvizsgálatok komolyabb
veseproblémára utaló jeleket
fedeztek fel nála. 2002 nyarán leszázalékolják.
2006-ban elkezdődik a mű-
vesekezelése, majd három hetet
tölt el Pakisztánban, ahol saját
költségén végre új vesét kap.

– A laboreredményeim olyanok
voltak, hogy már dialízis nélkül is
felkerülhettem volna várólistára,
de nem így történt. Szóval, ment
a kezelésem, miközben romlottak
az eredményeim. Az orvos azt
mondta, hogy számomra már
csak egy új vese lehet a me-
goldás, nézzek szét ez ügyben,
vannak helyek, ahol előbb műtét-
hez juthatok. Elkezdtem telefo-
nálni, és csodák csodájára,
két nap múlva már volt öt cím, ahol
azonnal végeznek élődonoros vese-
műtétet. Pakisztánra esett a választá-
som. Kértünk referencia anyagot,
végeztünk mindenféle konzultációt. Ez
volt az optimális ajánlat, ami több
szempontból is tetszett nekem.
Három hónap után jutottam el oda,
hogy 2007. áprilisában meg tudtam
venni a repülőjegyetek és kimentünk:
elkísért a feleségem is. Hibátlanul
megműtöttek, megkaptam az élet-
mentő vesét. Egy hét után kivették
belőlem a csöveket, kaptam egy
tablettát, másnapra megszűnt a lyuk
az oldalamon. Szerencsém volt, ott ült

lett. A klinikán azt mondták, mégis
csak csináljuk meg a műtétet, mert
újra szivároghat a folyadék. Az ultra-
hangos orvos viszont megállapította,
hogy van két betokosodott rész. Végül
is egy keddi napon felnyitottak, de
nem az történt, hogy kipucolták volna
a betokosodást, hanem megcsinálták
a folyadéknak az átjáróját a hashártya
felett – egy úgynevezett söntöt –, ahol
majd felszívja a hashártya. Szerin-
tem itt kezdődött el a probléma,
kezdett elfáradni az egyébként jó
minőségű vese, amit Pakisztán-
ban beültettek. Kaptam egy genny-
nyes hashártyagyulladás, 38,6-ra
szökött a lázam. Visszamentem a
klinikára, s az osztályos ügyeletes
orvos közölte, nincs bent, aki mű-
tött: menjek haza, és majd ked-
den jöjtek vissza, de tett egy nem
tetsző megjegyzést is.

– Végül is hazament?
– Mit tudtam volna csinálni?
Kedden visszamentem a kliniká-
ra, majd egy újabb orvos felnyi-
tott, mivel a gennyes váladékot meg
kellett szüntetni. Telt-múlt az idő.

2008. januárjában mégis csak ki
kellett venni a vesét, amit külföldön
kaptam. Ekkor kezdtek el újra diali-
zálni, majd ismét várólistára tettem,
most várom az új vesét. Az az igazság,
hogy csak egy jó vese az életmentő
megoldás! Igaz, hogy az újvesés már
nem mehet le dolgozni a bányába,
nem lehet erőművész Fekete Laci
mellett... az ilyen ember már egy
egészen más értékrenddel látja a vilá-
got. De például nagyon lehet örülni az
unokának!

a donorum a folyosón, huszonhét
éves volt a srác.

– Megkapta az új vesét, mi történt
azután?

– Hazajöttünk. Megvizsgáltak a klini-
kán, már csak azért is, mert Pakisztán-
ban voltam. Mindent rendben találtak.
Jártam kontrollra, majd az ultrahan-
gos orvos észrevette, hogy folyadék-
gyülem van a hasüregeimben. Szerinte
nyirokfolyadék volt, amely műtét után
elő szokott fordulni, és hogy várunk
kell vele, mert a gond öt-hat hónap
alatt többnyire magától megszűnik.

Megkatétereztek, lecsapolták a
folyadékot, ami lényegesen kevesebb

A VESEBETEGEK EGYESÜLETEINEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE FOLYÓIRATA
EGÉSZSÉGÜGYI SZAKEMBEREK, VESEBETEGEK ÉS ÉRDEKLŐDŐK SZÁMÁRA

FELELŐS SZERKESZTŐ: DUNAY CSILLA

TERVEZŐSZERKESZTŐ, MŰVÉSZETI VEZETŐ: KOCSÁN ÉVA

FELELŐS KIADÓ: ÁDÁM AURÉL, A VORSZ ELNÖKE

A SZERKESZTŐSÉG ÉS A KIADÓ CÍME: 1032 BUDAPEST, FÖLD U. 57.

TELEFON/FAX: +36-1/388-6514 TELEFON/ÜZENETRÖGZÍTŐ: +36-1/368-4002

E-MAIL: VORSZ@VORSZ.HU HONLAP: WWW.VORSZ.HU

Adószámok: VORSZ: 19000668-1-41 ❖ MAGYAR VESEBETEGEKÉRT ALAPÍTVÁNY: 19007940-1-41 ❖ VESEVILÁG ALAPÍTVÁNY: 19009966-1-41

Nyomda: Sz & Sz Kft., 1117 Budapest, Budafoki út. 64. ❖ FELELŐS VEZETŐ: SZILI ERNŐ ❖ TEL: 481-9577

Egészségliget

V erőfényes júniusi délelőtt köszöntött az Egészségligetre. A Magyar Vöröskereszt által rendezett eseményre benevezett a főváros sok-sok intézménye és szolgáltatója. Volt itt kozmetikai tanácsadás, egészségügyi szűrővizsgálat, no és a gyerekeknek játék, móka, kacagás. Természetesen a Nemzeti Vese Program is részt vett az eseményen.

A Zoltán György kezdeményezésére életre kelt, és általa vezetett Nemzeti Vese Program munkatársai 4 sátorban várták a látogatókat. Az egyikben szűrővizsgálat és orvos által vezetett tanácsadás folyt. Itt Dr. Cseppek Orsolya és Dr. Németh Zsófia válaszolt az érdeklődők kérdéseire, a másokban Horváth Istvánné dietetikus segítette a vendégeket a megfelelő táplálkozás és diéta kialakításában. Különös „játék” folyt ezen a helyszínen, a kikészített élelmiszerek közül kellett kiválasztani a megfelelő reggelire, ebédre, vacsorára valót. Bizony, sokan elbuktak ezen az oly könnyűnek tűnő próbán...

Filmvetítés fogadta a következő sátor vendégeit. A „moziban” a vesebetegséggel kapcsolatos filmeket láthatták, úgy, mint a művesekezelés, transzplantáció, CAPD, de a kapcsolódó betegségek, a magas vérnyomás, a cukorbetegség és a különféle gyógyító eljárások is bemutatkoztak. Egy másik filmben Börcsök Enikő és Both András, a program nagykövetei felolvassák az Esély az életre című könyvből, amelyben transzplantáltak történetei szerepelnek. Szintén az ismeretterjesztés volt a célja a tesztlap írásának, s az azt követő szerencsekerék-sorsolásnak. Nagy sikere volt a liszttel töltött léggömböknek, amely-

ből vesét kellett formázni, és az óriás puzzle játéknak. Itt volt a legnagyobb tumultus, hiszen a családi vasárnapra sok gyermek is érkezett. Nem csupán a színes léggömbök vonzották a kicsiket, hanem a várható ajándékok is.

– Én már másodszor állok sorba – mondja nevetve Rác Gergelyné, aki a Ferencvárosból érkezett az eseményre. – Először magam miatt várakoz-

tam. Érdekel, hogy milyen egészségi állapotban vagyok. No meg azért is, mert az ismerőseim között volt egy vesebeteg, ezért valamennyire ismerem ezt a betegséget. Megnyugodtam, mert jók az eredményeim. Aztán a kisfiam unszolt, hogy szeretne ajándékot kapni. Kitöltöttem hát a tesztet, ami jól sikerült, így a kisfiam megfogathatta a szerencsekereket. Nyert is vesematricát, lufit és egy üveg vizet.

Meglepő, hogy mennyire nehéz összeállítani különböző ételek közül a megadott kalóriamennyiségnek megfelelő válogatást!
A tesztlapok helyes kitöltése után pörög a szerencsekerék

Ennek örült a legjobban, mert nagy a hőség, állandóan szomjas –, s miközben a mama beszél, a „tigrisre” festett kislány kortyolgatja a hűtőből kivett, friss, hideg vizet. A műanyag flakonon a nap jelszava áll: „Figyelj a vesédre!”

Egy látogató a vesebeteg szervezetről érdeklődik. A Well Reklámügynökség munkatársai Ádám Aurélhoz, a Vesebetegek Egyesületeinek Országos Szövetsége elnökéhez irányítják. Mint kiderül, a vendég családjában van egy vesebeteg. Ugyan még csak gondozás alatt áll, de a rokon szeretné tudni, milyen érdekvédelmi háttér áll a vesebetegek mögött. Miután a VORSZ elnöke tájékoztatja, búcsúzóul ellátja újságokkal és szórólappal, amelyből a betegségről és a szövetség egyesületeiről, munkájáról tájékozódhat.

Újabb vendégek érkeznek: Börcsök Enikő és Both András színművészek, a Nemzeti Vese Program nagykövetei. Bizonyára kevesen tudják, hogy ők is vesebetegek. Vállalták a szereplést, indulnak a színpadra, ahol elmondják betegségük és sikeres transzplantációjuk történetét.

– Még főiskolás koromban, 1991-ben kezdődött a vesebetegségem – meséli Börcsök Enikő, aki Déryné-, Ajtay Andor-, Jászai Mari-, Ruttkai Éva díjas színész, a Varsányi Irén emlékgyűri tulajdonosa. – Eleinte gondozott voltam, s közben dolgoztam a kaposvári Csíky Gergely Színházban, majd a Vígszínházban. 8 évig lehettem gondozott, de miután romlott az állapotom, dialízisre kerültem. Fél év után végre jött a veseriadóm, s megkaptam a vesét, de az mindössze másfél évig működött. Újabb dialízis

kezelések, újabb várakozás...
– Közben persze állandóan színpadon volt. Játszott a Koldusoperában, az Úrhatnám polgárban, a Yermában és a Rómeo és Júliában. Volt Poppea, Júlia, Egérke, Margaréta. Felsorolni nehéz a rengeteg szerepet, melyeket úgymond betegen játszott.

– Nem éreztem magam betegnek. Voltak persze rossz napjaim, de mindig hajtott a munka. Ez volt az én terápiaim. Aztán jött a 2003-as év, amikor ismét riadót kaptam. Ez a

Both András és Börcsök Enikő

vesém azóta is remekül működik.
– Ez látható is, hiszen pompás színen, kondícióban van.
– Igyekszem sokat pihenni. Mindjárt vége az évadnak, készülök Zalába, ahol az anyósom él. Ott fogok a férjemmel sokat kirándulni, gombászni, kertészkedni.
– Aztán jön az új évad. Milyen szerepek várnak Önre?
– Szeptembertől a Pesti Színházban Lüzisztrátét játszom, s a Vígszínházban a Makrancos Katában lesz szerepem.
– És a betegség?
– Nem gondolok rá! Úgy fogom fel, mintha nem történt volna semmi. A betegségtudatom addig tart, amíg beveszem a gyógyszereimet. Olyan,

mintha meginnám a reggeli kávémat.

Both András elsősorban az RTL Klub hangjaként ismeri az ország, pedig az 1994 óta szabadfoglalkozású színművész. Shakespeare, Madách, Moliere, Csokonai, Mrozek egy-egy szerepét jegyzi, no és több filmben szinkronizál. Ő is kadaver vesével él, s mint mondja, az ő életében sem meghatározó a betegség.

– Nem szabad foglalkozni vele. Beveszem a reggeli „úrhajóskaját”, aztán úgy dolgozom, mint más, egészséges ember. Az úrhajóskaján az immunszuppresszív gyógyszereket értem – magyarázza nevetve.
– Van belőlük egy jó marokra való. De kellene, hogy fittnek, erősnek érezzem magam. A jó kondi elengedhetetlen az én szakmámban. És a jó kedély! Ezt tanácsolom minden kedves beteg társamnak: legyenek mindig pozitívak. Higgyék el, akkor könnyebben átvészelik a nehezebb napokat!

Ezt ő joggal mondhatja, hiszen nehéz napjai bőven adódtak 1994. óta, amikor megtudta, hogy policisztás mindkét veséje. Rövid gondozás után jött a dialízis, s az első transzplantáció. De hamarosan ez a vese is leállt, ismét művese kezelésre kellett járnia. Új veséjét 2009 januárjában kapta, s azóta a mindennapi emberek életét éli.
– Jövök-megyek, intézem a dolgot. De kerülöm a zsíros, fűszeres ételeket. Normális életet élek. Rendszeresen járok kontrollra, és szót fogadok kezelőorvosomnak, Dr. Török Szilárdnak. Igyekszem jó karban tartani magam, de ehhez elengedhetetlen a derű, a pozitív hozzáállás.

Dunay Csilla

Dialízis állomás a Szent Rókus Kórházban

Régen jártam a Szent Rókus Kórházban. A bejárat előtt ugyan még ott áll *Semmelweis Ignác*, az anyák megmentőjének szobra, ám a kapun magáncégek nevei sorakoznak. A megszokott, elsárgult falak helyett frissen csillogó csempék, verőfényes kórtermek, tágas folyosók várják a látogatót. Jól láthatóan megváltozott a kórház. A változást egy szomorú momentum előzte meg, veszteséggé vált az egészségügyi intézmény, szükség volt a váltásra, a magáncégek bevonására.

A hajdanvolt parányi dialízis állomás is újjászületett. A megszüntetett egykori intenzív osztály helyére pályázatot írtak ki, amelyet a Diaverum nyert meg. Kezdődhetett a tervezés, majd az építkezés.

S most itt állunk az ünnepélyes megnyitón.

– Hosszú tárgyalások előzték meg ezt a pillanatot – mondja *Dr. Kriza Gábor* főorvos, majd a februárban kezdődött építkezéssel beszél. S már mutatja is az „eredményt”, sorra járjuk a kezelőt, az öltözőket, a CAPD szobát.

– Látja, a géppark a legmodernebb technikát képviseli, jelenleg maximális kapacitással, három műszakban hetvenkét beteget tudunk kiszolgálni.

– *Honnan lesznek itt betegek? Hiszen, amikor a régi állomást megszüntették, szétszórták a fővárosban a művese*

kezelésre szoruló betegeket.

– Felszabadultak kapacitások, elsősorban a Honvéd Kórház átalakításával, s miután a meghirdetett tenderre egyedül mi pályáztunk, el is nyertük az építési lehetőséget. Sajnos, a kezelések kihasználása nem fog gondot okozni, mert egyre több a dialízisre szoruló vesebeteg. De a közelben működő szállodákra is számítunk, külföldi betegek fogadására is felkészültünk.

– *Úgy látom, nem csupán a technika modern, a berendezés is korszerű: divatos és izléses.*

– *Ez Zajkó Eleonóra* munkatársunknak köszönhető. Ő járta a várost, hogy céljainknak megfelelő bútorokat találjon. Mert bevallottan az a célunk, hogy ez az intézmény a Diaverum mintaklinikája legyen.

– Nem volt ebben semmi boszorkányság, csupán egy kis női lelemény kellett – veszi át a szót *Zajkó Eleonóra*, aki elárulja, hogy a kiegészítők – faliszőnyegek, terítők, szemetes kosarak – vásárlását egy helyen és aránylag olcsón tudta intézni.

Épp befejeztük körutunkat, amikor megérkeztek a vendégek és megkezdődött a hivatalos állomásnyitó. *Dr. Széchenyi Kornél*, a Diaverum Hungary Kft. ügyvezető igazgatója emlékeztette a résztvevőket a hajdani kis dialízis állomásra, majd beszélt arról a pozitív hozzáállásról, amelyet az építők, s a munkatársak tanúsítottak. Így vált lehetővé, hogy a tavaly szeptemberben megnyert tárgyalást követően nem sokkal egy év múltán, az állomást már működtetni lehetett. Jó egészséget és sok sikert kívánva zárta mondandóját.

– *Jól értettem, hogy februárban kezdődött az átépítés? Ilyen hamar elkészült az állomás?* – kérdezem az ünnepesség után.

– *Igen. Biztosra mentünk – tudom meg dr. Széchenyi Kornéltól. – Itt, a Rókusban már dolgozott egy építő cég, a nemrég átadott plazmaferézis centrumot építette. Megtudtuk, hogy precíz munkát végzett, és időre elkészült a feladattal. Természetes volt, hogy vele dolgozzunk. Valóban nagyon gyorsan folytak az események: tavaly szeptemberben kötöttük meg a kórházzal a szerződést. Szeptembertől februárig megszereztük a szükséges hatósági engedélyeket, majd februártól májusig tartott az építkezés. Miután az aktív sebészettel együtt megszűnt az intenzív osztály, most mi vehettük birtokunkba a területet. Azt szerettük volna, hogy a betegek környezete otthonos, barátságos legyen, hiszen a művese kezelés része az életüknek. S látja, mennyire sikerült eleget tennünk vállalásunknak.*

– *Igen, látom. Sikerült. Nagyon izléses, modern és gusztusos minden gép, bútor és kellék. Gratulálok.*

– *Köszönöm. Talán nem tűnik dicsekvésnek, de nagyon büszke vagyok a munkatársaimra.*

Az idén Törökországban volt a Diaverum éves közgyűlése, ahol kiemelték, hogy a 14 ország közül, ahol a Diaverum jelen van, Magyarországon születtek a legjobb orvos-szakmai eredmények, s ezen kívül pedig mi kaptuk a „Legjobb munkahely” megtisztelő elismerést a cégcsoport elnöke vezérigazgatójától...

Úgy gondolom, hogy nálunk megvalósult a „Törődés másképpen” jelző. Megérteni a másik embert, meghallgatni örömeit és gondjait. No és mosolyogni, mert a mosollyal többet lehet elérni, mint gondolnánk.

Azt tapasztaltam, hogy ez nemcsak az emberi kapcsolatokra, hanem az üzleti életre is érvényes.

Dunay Csilla

Mit mutat a boka/kar indexe?

Tudta Ön, hogy a bokán és karon mért vérnyomás indexe mutatja meg igazán, hogy ereinek egészsége, vérnyomása rendben van-e? Egyre többen szereznek róla tudomást, ugyanis az öt évvel ezelőtt kezdődött ÉRV program éppen ezt célozza.

– Tudományos programról van szó – mondja *dr. Farkas Katalin*, a Szent Imre Kórház főorvosa, aki összefoglalja, „mindenese” az ország ÉRV centrumaiban folyó munkának. Ahogy a név is utal rá: Ereink Védelmében született annakidején az elhatározás, hogy a tünetmentes perifériás érbetegeket felderítsük egy átfogó szűrőprogram segítségével. A főváros több egészségügyi intézményében, és az ország nagyobb városaiban szinte mindenhol működnek ÉRV Centrumok.

Ismertes, hogy 50 éves életkor felett a perifériás érbetegségek kockázata igen magas, főként a dohányzók, a magas koleszterinszinttel élők, a magas vérnyomásban szenvedők és cukorbetegség körében. Mindehhez még „hozzátesz” a családi hajlam, illetve halmozódás.

– *Mikor veszi észre az ember a baj kialakulását?*

– Elég jó felismerhető jelei vannak. Ilyen a vádliban, combban jelentkező görcs, ami pihenéskor megszűnik, az átmeneti „sántítás”, valamint az általános fáradékonyság. A végtagok fázékonysága, hűvös tapintása is egyfajta jelzés.

– *Mit tehetünk, ha ezeket észleljük?*

– Még előtte tanácsos minden lehető megtenni, a megfelelő életmóddal, egészséges táplálkozással, ajánlott a

sok szójafogyasztás, halak, saláták, teljes kiőrlésű lisztből készült kenyérfélék fogyasztása, hideg-meleg váltózuhany alkalmazása, rendszeres testmozgás, ami azt jelenti, hogy heti háromszor fél óra intenzív mozgásra mindenképpen szükség van, és hetente egy szaunázás beiktatása is javasolt. De gondoskodni kell a megfelelő, kényelmes lábbeliről is, hogy a lábujjak szabadon mozoghassanak.

A megelőzés kulcsa a rendszeres boka/kar index mérése. És egyben ez a diagnózis alapja is, ami egy fájdalommentes egyszerű műszeres vizsgálat. A vérnyomásmérő, és az ultrahangos doppler segítségével mindkét felkaron megméri a vérnyomást, és a bokán is, a kapott értéket elosztják, így kapják meg a pontos adatot. Amennyiben az alsó végtagon alacsonyabb vérnyomást mérnek, akkor érzéskünet áll fenn.

– *Az öt évesre tervezett program lassan végéhez közeledik. Mik az eddigi tapasztalatok?*

– A szűrések során 54 ezer beteg adatait dolgoztuk fel, folynak a kontroll vizsgálatok, az első szakaszon túl vagyunk, a cél, hogy reális képet kapjunk a perifériális érbetegség számáról, egészségi állapotukról, valamint az, hogy lépni tudjunk a megelőzés, kezelés és rehabilitáció érdekében.

Az ÉRV regiszter program is ezt célozza, amelyben már a családorvosokra hárul a feladat, hogy a boka/kar index segítségével állandóan „monitorozzák” betegek állapotát, és az érbetegség, mint egyik vezető halálok háttérbe szoruljon.

leopold

Díjazott dietetikusok

Táplálkozási tanácsokat mindenki tud adni. És sokan kaphatók is rá, kérve meg kéretlenül, főként azok „bombázzák” kiválóknak, és egyedül üdvöztetőnek kikiáltott ötleteikkel a fogyasztókat, akik a könnyű és gyors anyagi boldogulást remélik megtalálni a táplálkozás szokások kaotikus világában.

De a táplálkozás igazi értői igyekeznek egyre inkább tudományos rangra emelni a szakmát, nem csak a négyesztendős egyetemi szintű képzés elismertsége okán, hanem, mert a dietetikus mindig fontos része volt az egészséges életmód tanításának, mind elméleti, mind pedig gyakorlati terepen. – A dietetikus legfontosabb munkaterülete az egészségügyi intézmény, a kórház, ahol életek sorsa forog kockán naponta. Vagyis a beteg ember a legkülönlegesebb, legnagyobb gondosságot igénylő „fogyasztó” – mondja Gézsi Andrásné, a Fővárosi Önkormányzat Egyesített Szent István és Szent László Kórház Dietetika szolgálatának vezetője, aki három évtizede kötelezte el magát a betegkezelés mellett.

– Budapest egyik legnagyobb, 4 telephelyen működő intézetében dolgozunk 17 dietetikus társammal, jól szervezett csapatmunkában naponta 1400 beteg ételmezéséről gondoskodunk.

Hogy ez mit jelent a gyakorlatban, azt csak az tudja igazán, aki részese a nem mindennapi feladatnak. Mert nem arról van szó, hogy enni kell adni az éhes betegnek, hanem folyamatos gondoskodásról egy előre megtervezett, beteg-specifikus étrendről.

– Igen, ez jelenti munkánknak egy részét. Rendkívül fontos, hogy állapo-

tának, betegségének megfelelő étrendben részesüljenek az ápoltak, a kórházi előírásokat, dokumentációt figyelembe véve.

És persze a lehetőségeket. Mert ez nem kívánságműsor. Egyrészt féket szab a fantáziának és egyéni óhajoknak a kötött, szigorú normakeret, ami tudvalevően meglehetősen szűkre sza-

bott, a kórházak nehéz anyagi körülményei miatt.

– Ez így van, de a betegérdeket ennek ellenére semmi nem írhatja felül. Mi minden felvett beteggel beszélgetünk, felmérjük állapotát, tápláltsági helyzetét, szokásait, és e szempontok figyelembe vételével, betegsége szerint állítjuk össze étrendjét.

A dietetikus fogalma mintha az utóbbi időben kibővült volna. Nem csak arról az emberről van szó már, aki elrendeli, mennyi só vagy cukor legyen a beteg ételében, ennél jóval szélesebb a szakmai spektruma.

– Ez valóban így van. Nem csak a hatáskörre igaz, a követelményekre is.

A felsőfokú oktatásban szerzett alapképzést követően sok kollega „ráképzéssel” szakosodik érdeklődési körének megfelelően. A kórházi munka csak egy terület, ezen kívül sok helyen van szükség táplálkozási szakemberre, a közétkeztetéstől a civil területekig, egészen a wellness világáig.

Nyilvánvalóan vannak sokkal látvá-

nyosabb, és jobban elismert területek a kórháznál, én mégis úgy gondolom, a hivatás itt teljesebb ki igazán, ezen a fontos, életmentő részén a szakmának. A kórházi munka sem korlátozódik a havonta „forgó rendszerben” megtervezett étrend ételmezésvezetéssel történő kialakításáig.

A napi rutin feladatokon túl a szűrés, valamint a betegoktatás, a fekvőbetegek korszerű edukációja, ami a dietetika fontos része színesíti, változatosá várársolja tevékenységünket. A szakambulanciákon történő közreműködés a kezelőorvossal szoros kapcsolatban, a betegklubok munkájában való részvétel igazi sikerélményt nyújt.

Több éve működik a Cukorbeteg klubja, az Életmód klub pszichiátriai betegek részére, Kardiometabolikus centrum, valamint tanácsadás, foglalkozások legyengült immunrendszerű, hematológiai, onkológiai, csontvelő-transzplantált, dializált, mozgásszervi rehabilitációs betegek számára. Ezeket hasznos tanácsainkkal segíthetjük a beteg állapotának javulását, életminőségének megtartását. Ezen túl többen közülünk előadásokat tartanak, ismeretterjesztő kiadványokat szerkesztenek, könyveket írnak különféle betegségekkel élők számára. Mindez olyan szolgálat, amit szívesen végzünk.

V alószínűleg ezt vették észre, és ezt

jutalmazták, mikor az elmúlt év dietetikusainak munkáját értékelték.

– A 2005-ben alapított díjat, amit a Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége azért hozott létre, hogy ezzel is ösztönözze a szakmai fejlődést, a szélesebb körű ismertséget, és elismertséget, most a mi csapatunk kapta. Ez a munka soha nem egyszemélyes, sokirányú partnerséget feltételez. Nem csak egymással kell összhangban, szervezeten dolgozunk, hanem a kezelőorvosokkal és a betegekkel is. A kórházi hierarchiában nem különálló, nem kívülálló a dietetikus, hanem a gyógyítási folyamat aktív részese.

Munkánknak nem mellékes része az sem, hogy folyamatosan fogadunk

gyakorlati képzésre végzős hallgatókat, akiknek bemutatjuk a kórházi munka szépségeit, és nehézségeit, teret biztosítunk számukra, hogy „élesben” is megtapasztalják a rájuk váró feladatok embert próbáló, mégis sok jó élményt nyújtó sokaságát. Egyre többen választják a dietetikus hivatást, a táplálkozástudomány rangja megnő, egyre világosabbá válik, hogy sok betegség eredete éppen a helytelen táplálkozásban keresendő. Nincs messze az idő – reményeink szerint – amikor a családorvosok is külön dietetikus alkalmaznak majd, aki segíti napi betegségmegelőző munkájukat.

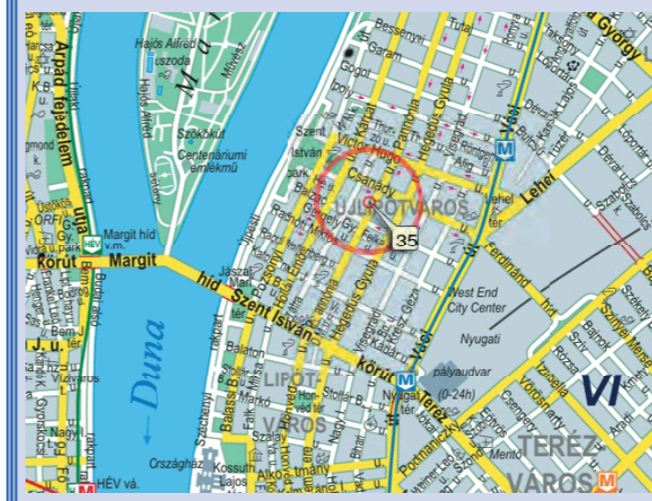
Leopold Györgyi

Segítségképpen az érdeklődőknek, vagy akik még soha nem kaptak vesebetegként diétás tanácsadást, a következő lehetőséget ajánljuk:

Egyéni diétás tanácsadás

Krónikus veseelégtelenségben ajánlott diétás javaslatok megvalósítására egyéni, ingyenes diétás tanácsadást tart Papp Rita

Helyszín:
PANNÓNIA MAGÁNORVOSI CENTRUM
1136 PANNÓNIA UTCA 35-37. FSZT. 2.

FRESENIUS KABI
caring for life

A tanácsadásra kérjük, hozza magával utolsó zárójelentését és laboreredményeit. Ha szeretné, hozzátartozója is elkísérheti. Az ingyenes diétás tanácsadáson étkezési szokásainak megfelelő mennyiségi étrendi útmutatást, és ételkészítés-technológiai javaslatokat adunk. Kérésére további dietetikai gondozást biztosítunk megfelelő dietetikai tanácsadással.

Óvjuk életét!

ÖSSZEFOGÁS ÉS VÉDŐERNYŐ A VESEBETEGSÉG ELLEN

Miről szól és mire koncentrálna a május elején útjára indított, nyárra kiteljesedett Nemzeti Vese Program? Mit jelent a magyar lakosság számára, illetve hogyan segíti a vesebetegséggel élőket? E kérdésekre próbáltunk választ találni olvasóinknak.

A február óta formálódó program a Nefrológiai Szolgáltatók Egyesülete kezdeményezésére indult május elején, miután a kezdeményezést befogadta a szakmát képviselő Magyar Nephrologiai Társaság, Magyar Transzplantációs Társaság és a területen működő betegszervezetek is. A cél egy olyan, a vesebetegségre koncentrálnó nemzeti program működtetése, amely összefogja a vesebetegség megelőzésével, kezelésével és terápiájával kapcsolatos hazai törekvéseket.

A nemzeti program egyik alapvető feladata a megelőzés, a vesebetegség veszélyeinek megismertetése a magyar lakossággal, hiszen a veseelégtelenségben szenvedők száma a magas vérnyomás és a diabétesz egyik legjellemzőbb kísérőbetegségeként folyamatosan és gyorsan nő napjainkban.

Sajnos, a vese csökkenő működésének nincs érezhető, látható tünete, sokan évekig nem keresik fel háziorvosukat, hogy laborvizsgálatot kérjenek az időben történő felismerés érdekében.

Amikor az orvos kimondja valakinek a veséjéről, hogy működése elégtelen, akkor már nagy a baj.

Megdöbbenő, hogy a betegek

fele nem is tud vesekárosodásáról, és amikor ez kiderül, akkor már csak a dialízis vagy a veseátültetés a megoldás. Pedig megfelelő életmóddal és táplálkozással a legtöbb vesebetegség és a járulékos betegségei kivédhetők.

Nemzeti összefogás a vese védelméért

A magyar egészségügy rendszer-váltás óta íródó történetének talán egyik legsikeresebb pontja a műve-sekezelések országos elérhetővé válása.

Börcsök Enikő és Both András színművészek, a Nemzeti Vese Program nagykövetei

„A nemzetközi dialízis hálózatok magyarországi jelenléte jelentős előnyökhöz juttatja a magyarországi művese ellátást. Annak ellenére, hogy a rendelkezésre álló, egy kezelésre jutó források itthon a legalacsonyabbak Európában, a nemzetközi szakmai és gazdasági együttműködés lehetővé teszi, hogy világszínvonalú, hatékony ellátást végezzünk” – mondja dr. Széchenyi Kornél, az itthon 11 központot működtető Diaverum magyarországi vezetője.

„A nemzetközi hálózatok elsősorban a kedvezőbb anyag- és eszközbeszerzési költségek miatt sokkal gazdaságosabban végezhetik a kezelést, mint az egy-egy központot működtető kórházak. A hálózatok minőségbiztosítási háttere, szakmai jelentési rendszerei és protokolljai nagy biztonságot nyújtanak a vesebetegek számára” – meséli Zoltán György, a Nemzeti Vese Program operatív vezetője, a Fresenius dialízis szolgáltató korábbi magyarországi vezetője. „De tisztában vagyunk azzal, hogy a dialízis életfenntartó kezelésként csak a meg-

oldás egyik fele, a transzplantáció az igazi, tartósabb megoldás. Ezért a vesebetegség elleni küzdelemben a teljes összefogás a legfontosabb feladat.”

„A Nemzeti Vese Program átfogóan kezeli a vesebetegség elleni küzdelmet, összekötve és támogatva a megelőzést, dialízist és transzplantációt” – mondja Fazekas Mária, a Nemzeti Vese Program szóvivője, „civilben” a B.Braun Avitum szolgáltató kommunikációs vezetője. „Feladatunk a betegek, nefrológiai szakemberek, transzplantációval foglalkozó orvosok közötti párbeszéd megteremtése modern kommunikációs eszközökkel, a vesebetegséggel küzdők számára szervezett összejövetelekkel és rendszeres prevenciós programokkal. Ezért indítottuk el a vesebetegség.hu veseportált, támogatjuk a transzplantációs fórumokat és vetünk részt a június eleji budapesti Egészségligeten.”

A Nemzeti Vese Program szakmai vezetője, Reusz György professzor, a Magyar Nephrologiai Társaság elnöke szerint „minden alkalmat igyekszünk megragadni, hogy minél több emberrel, közérthető formában ismertessük meg a helyes életmódra vonatkozó javaslatunkat, a megfelelő táplálkozás, a fittség, a kontrollált gyógyszerfogyasztás szerepét. A program a már felismert vesebetegekkel is foglalkozik, és célul tűztük ki a dializáltak felvilágosítását is.

El kell mondanunk a művese átlomásokon kezelt betegek számára, hogy ki lehet alkalmas a transzplantációra – akinél ez a lehetőség valamely okból nem áll fenn, azzal meg kell ismertetni, hogy milyen életmódot célszerű követnie.”

Zöldi Péter

Olvasóink írták

Tisztelt VeseVilág Szerkesztőség!

Dializált, vesetranszplantációra váró betegként keresem meg Önöket levelemmel.

Miklós György vagyok, a kalocsai Tomori Pál Főiskola Bölcsészettudományi Tanszékének tanára. 2005. márciusa óta járok dialízis kezelésekre a Kalocsán működő Gaubro, majd a Diaverum művese állomásra.

Orvosaim és ápolóiuk áldozatkész és lelkiismeretes munkájának köszönhetően jó egészségi állapotban lévőnek tudhatom magam; teljes munkaidőben dolgozom, könyveket, tanulmányokat írok, konferenciákon veszek részt, tehát "teljes kapacitással" vállalhatok részt a szakmai és tudományos életben.

1985-ben végeztem az ELTE filozófia-történelem szakán, majd levelező tagozaton politológia tanulmányokat folytattam ugyanott. 2001-ben doktori, PhD fokozatot szereztem társadalomelmélet tárgy-körben.

Megszakítás nélkül, immár 26 éve dolgozom a felsőoktatásban itthon és külföldön.

A vesebetegségem és a szívbetegségem igen korán jelentkezett; ennek részben öröklésből eredő, másrészt az elhalt, állampárti politikai rendszerre visszavezethető okai és előzményei voltak.

Ha még jó két évtizeddel ezelőtt orvosaim nem isyerik fel az akkorra már eléggé előrehaladt állapotban lévő szív- és érrendszeri, valamint vesebetegségemet, akkor valószínűleg már nem lennék az élők sorában.

Először az esztergomi dialízis állomásra jártam művese kezelésekre, mivel akkor még ott laktunk, majd 2005-től kezdve - miután Kalocsára költöztünk -, a kalocsai művese állomáson részesítenek odaadott kezelésben orvosaim és ápolóiuk.

Mint mondtam, nem lennék képes saját hivatásomban helyet állni és újabb tudományos és szakmai teljesítvényeket felmutatni, ha nem részesülnek a megfelelő szakorvosi ellátásban.

Azonban azt is el kell mondanom, hogy szakmai előrelépéseim elengedhetetlen feltétele, hogy könyveim lássanak napvilágot.

Én magam és családom - feleségem is ugyanezen a főiskolán oktat és ő is PhD fokozattal rendelkezik - sajnos nem bírunk olyan anyagi forrásokkal, amelyek lehetővé tennék az általunk elkészített tudományos munkák megjelentetését.

A Diaverum Hungary KFT., s annak ügyvezetője dr. Széchenyi Kornél úr által a részreure folyósított nagyvonalú anyagi támogatásnak köszönhetően most lehetőség nyílt számomra két, a XX. századi filozófiatörténet tárgykörben íródott munkám megjelentetésére.

Ezért a segítségért köszönettel tartozunk, én és családom a Diaverum Hungary KFT.-nek.

Reménykedve és bízva abban, hogy mindig a megfelelő orvosi ellátásban fogok részesülni, valamint főleg abban, hogy rövidesen egy sikeres veseátültetésen leszek túl, s akkor újult erővel és töretlen hittel tudom tovább folytatni szakmai tevékenységemet.

Ezért még egyszer köszönetemet fejezem ki a kalocsai Diaverum művese állomás orvosainak és dolgozóinak; valamint az előbb említett segítségnyújtásért a Diaverum Hungary KFT.-nek.

Maradok nagy tisztelettel őszinte hívők:
Dr. Miklós György főiskolai tanár Kalocsa

T.Szerkesztőség!

HELYREIGAZÍTÁS

2011. május XXIV.évf.2.szám-ban közölt, „Műveseállomás az emberarcú városban” c. cikkben sajnálatos elírás történt a transzplantációval kapcsolatos felvilágosító előadásokra, melyeket nekem tulajdonítottak.Valójában transzplantációs nővér munkatársam, *Majerné Szabó Mónika* önálló tevékenysége, érdeme. Szabad idejében felkészülve, szabad idejében végzi, sikerrel, melyet köszönő levelek, elismerő okiratok, újságcikk,számtalan meghívás igazolnak és a témával kapcsolatos előadásai voltak kongresszusokon is.

Kérem a tévedés méltó helyreigazítását!

Tisztelettel: Dr.Tóth János

dialyzáló orvos

B.Braun Avitum 17.sz. állomás

In memoriam Bartha Zsuzsanna

Nem lehet könnyek és megrendülés nélkül emlékezni olyan kollégára, mint Bartha Zsuzsanna.

Néhány napja még itt járt közöttünk, hallottuk kedves hangját, éreztük szívének jóságát. Aztán jött a tragikus hír az elhunytáról.

Zsuzsi apró volt, törekeny, de lélekben mégis nagyon erős. Hét éves kora óta cukorbetegségben szenvedett, 28 esztendősen megvakult, és később a veséi is tönkrementek. Dialízis kezelésre szorult. És akkor jött a megváltás: új szervet kapott, ami tizen-négy évig működött. Mindeközben folyamatosan képezte magát és dolgozott.

Középkölskóként könyvelőnek tanult, de tanárai többet láttak benne. A humán tudományok szeretete az Eötvös Loránd Tudományegyetemre vezérelte őt. Történelem-orosz szakos középiskolai tanárként a látása elvesztéséig Miskolcon tanított. Megtanult angolul is. Sokáig fordítóként kereste a

kenyerét, majd újságíró lett. Tizenöt éven át szerkesztette a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóiratát, a Vakok Világát. Emellett rendszeresen írt a Vesebetegek Egyesületeinek Országos Szövetsége központi lapjának, a Vesevilágnak. Ismeretet gyarapító cikkeit, egy-egy sorstárs életútját bemutató írásait a vesebetegek mindig szívesen olvasták.

Hiszen Zsuzsi hiteles volt, közéjük tartozott.

Idén alapító tagja és titkára lett a Magyar Újságírók Országos Szövetségében létrejött „Fogyatékosággal a médiában” szakosztálynak is.

Éveken át a Ferencváros újság munkatársaként látta el az olvasókat egészségügyi, szociális tartalmú cikkeivel, megható portréival. Amíg a „Béla” – így hívta az új veséjét – jól működött, nagyon sokat vállalt. Újságcikkeket írt, szakmai anyagokat fordított, otthon vezette a háztartást, vakon főzött, mosott, takarított, ablakot pucolt, mint más asszonyok.

Nehéz, mégis tartalmas és boldog élete volt. Legendásan szép házasságban élt férjével, Fehér Istvánnal és nevelték Krisztiánt, az egyetlen gyermeküket, aki ma már végzős egyetemista.

Amikor mi, kevésbé türekes emberek felhivtuk őt és megkérdeztük, hogy van, mindig azt felelte derűt árasztó, bájos hangján: ragyogóan! Mi, a kollégái láttuk, hogy nincs jól, de ő ezt sosem panaszkolta. Inkább még ő adott erőt és konkrét segítséget is, ha valaki megbetegedett, vagy elvesztette az állását, vagy csak nem tudott valamit elintézni.

Amikor a hasi dialízis már nem volt elegendő számára és hemodialízisra kellett hetente háromszor járnia, egyre jobban aggódtunk érte. De, mivel minden bajból győztesen került ki, bízunk benne, ezúttal is így lesz. Sajnos, nem így történt.

Bartha Zsuzsanna csupán 58 évet élt. Szomorúságot soha nem okozott senkinek, csak most, a távozásával.

Hamvait kívánságára szétszórják, de emléke mindörökké velünk marad.

Jókedv – reggeltől estig

Augusztus az Országos Vese nap hagyományos ideje. Ilyenkor végre találkozhatnak az ország minden tájáról érkező vesebeteg egyesületek tagjai, beszélgethetnek örömeikről, gondjaikról, miközben vidám programok, tartalmas műsor szórakoztatja az egybegyűlt betegeket és hozzátartozóikat. A szervezők remélték, hogy így lesz ez az idén is. El is kezdték már tavasszal a szervezést, de ahogy közeledett augusztus 14-e, úgy csappant a bizakodás, mert több egyesület is jelezte, hogy pénzühiány miatt nem tudnak eljönni a diósjenői rendezvényre.

Nagy volt hát a meglepetés, amikor a meghirdetett 10 órás kezdésre már száznál több vesebeteg népesítette be a strandon felállított sátrakat, s a vendégek vidáman falatoztak az illatos vöröshagymás zsíros kenyérből. Már hétágra sütött a nap – az idei nyáron kuriózumként –, amikor elkezdődött a műsor. A jó hangulatot az újpesti lányok akrobatikus rock and roll csapatának vérpezsdítő tánca alapozta meg, akiket a sztárvendég, *Janicsák Veca* követett. Dalait hatalmas tapsviharral köszönte meg a közönség, majd ismét táncosokkal népesült be az előadótér. Ezúttal népviseletbe öltözött fiatalok léptek a nagydíremű elé, s nógrádi táncgyüleget mutattak be. A Kőszirt Néptánc Együttes műsora után egy helyi menyasszonyi viseletbe öltözött lányt csodálhattak meg az érdeklődők, akik meg is foghatták a különleges virágpártát, a plissézozott fekete selyemruhát. S akinek még nem volt elég a műsorból,

az a strand közelében lévő betonpályán akrobatikus motoros bemutatón izgulhatott a szereplők épségéért.

Itt véget ért a műsor, meg is éhezett a népes csapat. A Szent István Kórháziak hideg ebédet ettek, viszont a Nógrád megyeiek *Somodi Pannika* vezényletével a bogrács körül sűrögték, már majdnem kész volt a gulyás.

A Bajcsysok a zsírosdeszka mellett tették le a voksot. Volt itt minden finomság, de a szórakoztató program sem szünetelt. Célbadobás, íjászat gyakorlás és Zepter bemutató várta a kíváncsiskodókat. Volt, aki masszírozott, más a Biopton lámpát próbálta ki, de volt, aki csak lazán pihent a fűben, vagy úszott egyet a feszített tükrű medencében. Mint mindig, *Vámos* főorvos most is igazi jó házigazdaként sétált egyik csoporttól a másikhoz, érdeklődött, hogy minden rendben van-e, mindenki jól van-e. Senki sem panaszkodott, sőt láthatóan jól érezték magukat a vendégek.

Kora délután megszólalt a hangosbmondó, lehet gyülekezni a Zepter sorsolásra. Nagy volt az izgalom, hogy ki lesz az a hat szerencsés nyertes, aki ajándékkal mehet haza. Miután minden Zepter termék gazdára talált, a szponzorok által adományozott készítmények is bekerültek az egyesületek dobozába.

A Ázsia Center, az Ablon, a Herbária, a Böllér Kft. és a Naturland sok-sok ajándékkal kedveskedett a betegeknek, így amikor buszra szállva búcsúzkodtak a vendégek, alig szakadt vége a sok köszönetnek.

A sztárvendég: *Janicsák Veca*

Ismerjük őt. Már találkoztunk vele, amikor a gárdonyi Országos Vese napon édesapjával, *Janicsák Ferencel* lépett pódiumra. Már akkor is feltűnt fergeteges énektudása! Aztán jött az X faktor című tehetségkutató tévéműsor.

Aratott. Egyik fordulót a másik után nyerte, s mi, a közönség imádtuk, drukoltunk érte. Hát persze, hogy együtt örültünk a sikereinek, s örülünk ma is, amikor se szeri, se száma turnéinak. Ezért is volt meglepő, amikor tavasszal megtudtuk: ki nem hagyná az idei vese napot.

És eljött az augusztus 14-e. A betegek tippeltek, eljön, nem jön? Hiszen sztár, ország-világ rá kíváncsi. Hogy is törődne egy betegcsapattal...

Sőmost itt van! Áll a mikrofon mögött, egy bögréből teát kortyolgat, de fájó torokkal is fellép. Bemutatja művésztsárait: a hegedűnél Káci, a gitárnál Emil. S felcsendül az első dal-

lam. Szó sincs már torokfájásról, egycsapásra minden baj elmúlik, csak a közönség számít. Brávók, tapsok, hatalmas ünneplés.

S mire vége a műsornak, lányok sorfala várja az öltözőnél. Közös fényképezkedés, autogramkérés. Mosolyogva tesz eleget a kéréseknek, s egyszerű természetességgel válaszol a kérdésre: gyakran vállal-e karitatív fellépéseket? – Ha időm engedi, igen. Úgy érzem, ha ezzel tudok segíteni az embereken, akkor szívesen fellépek. Ez a mostani szereplés sem édesapám ösztönzésére történt, magam döntöttem így. De az biztos, hogy a családi hagyomány, a minta tőle ered, hiszen ő is mindig eleget tesz a felkéréseknek, ha belefér az idejébe.

Majd kedvesen elnézést kér, sietnie kell, mert ma még két fellépés vár rá. Még egy aláírás egy kis jegyzetfüzetbe, még egy mosoly a fényképezőgép előtt, s már fut is tovább. No persze, ilyen a sztárélet!

Ittlen jó, ha a vége jó – ez a mondás esetünkben is igaz. Mert ha kevesen is, de akik ellátogattak erre az eseményre, sok-sok szép élménnyel távoztak. Köszönet illeti a házigazdákat, a szervezőket és leginkább a lelkes betegeket.

Dunay Csilla

A pozitív gondolkodás élő példája

A vöröshagyma illata csalta asztalunkhoz *Fartelj Józsefet* és kedves feleségét. S míg kentük a zsíros kenyereket, beszédbe elegyedtünk. Kiderült, Dunaújvárosból érkeztek, de nem az egyesületükkel, hanem itt nyaralnak, a diósjenői kempingben.

– 1999 óta vagyok vesebeteg. 3 hónapig gondozottként kezeltek a Honvéd Kórházban, de aztán gépre kerültem. Nem sokkal azután kaptam egy vesét, de az csak 1 év 9 hónapig működött. Visszakerültem a művese gépre. Miután vadászember vagyok, gondolhatja, hogy mennyire hiányzott a szabadság, az erdő, a vadászat. És a nyaralás. De szerencsénkre, egy gárdonyi vesenapon megtudtam, hogy itt, Diósjenőn nemcsak nyaralni lehet, hanem a kezelést is helyben végzik.

Már azon az őszön kipróbáltuk a kempinget a feleségemmel. Ez volt a csoda! Kirándultunk, pihentünk, bol-

dogok voltunk. Az idén hatodik alkalommal nyaralunk ezen a pompás helyen. Bebarangoltuk már az Ipoly vidékét, Vámosmikolát, Vácot és a környéki erdőket, tavakat is meglátogattuk. Ha élünk, jövőre is jövünk!

Meséli, hogy a kemping faházai padlófűtésesek, így télen is meleg van, s a havas erdő újabb élményeket kínál.

– Nyáron-télen egyaránt ideális ez a kemping. Ha a feleségem főzni akar, megteheti, mert itt erre is van lehetőség, de ha pihenésre vágyik, mellettünk az étterem, ahol remekül főznek. A strandot is kedveltem, de miután több műtéten is átesem – szív- és tüdőműtét, amputáció – azóta az úszást mellőznöm kell. De nem panaszkodom! Számomra ez a nyaralás az év legszebb időszaka. Ilyenkor feltöltődöm, új erőre kapok. Mondhatni, ez éltet. No, meg a vadászat. Mert még így,

motoros székkel is nekiindulok az erdőnek. Persze, segítséggel. A fiam és a barátom sokat segít. Tartják bennem a lelket. De néha én tartom bennük. Van, hogy én vigasztalom az elkeseredetteket. Meg a párom, a drága feleségem. Ő sem egészséges, 40 éve inzulinos cukorbeteg, de kettőnkben annyi a vitalitás, mint egy hadseregben! Vallom, a pozitív gondolkodás gyógyít, reményt ad. Hiába éltem át sok mindent, még nem adom fel. Annyi szép dolgot kínálhat még az élet! **D.Cs.**

Rockizik a Négy Muskétás

Másfél évtizede alakult Újpesten a Négy Muskétás Sporttánc Egyesület. Azóta sikert sikerre halmoznak: országos, európai, világbajnoki versenyeken vesznek részt, s mindenhol hoznak egy-egy kupát. Nem véletlenül, hiszen a vesenapon magunk is meggyőződhattünk arról, hogy ezeknek a lányoknak puskalábuk van. Úgy ropták a rockit, úgy perdültek, fordultak, hogy a nézők csak kapkodták a fejüket.

– Jelenleg háromezer táncosunk van, akik különböző korcsoportokban és szinteken tanulnak – tudom meg *Bede Melinda* táncoktatótól, aki Egerből csatlakozott 10 éve a csapathoz. – Magam is táncoltam, de pár éve

már inkább az oktatással foglalkozom. Rendkívül nagy sikerélményt jelent, amikor látom egy-egy gyerek fejlődését: mondhatni, a rüt kiskacsából a gyönyörű hattyúvá alakulását. És természetesen nagy öröm azt is látni, hogy a fellépést hogyan díjazza a közönség. Nézem a szemeket, a sugárzó arcokat, és ilyenkor arra gondolok, hogy nem veszett kárba egyetlen perc sem, amit a gyerekekkel töltök. De nem csupán a közönség boldog ilyenkor, hanem maguk a szereplők is. Ez a dupla siker inspirál a következő próbákon, az olykor bizony nehezebb percekben is. Köszönöm, hogy itt lehettünk, és minden jót kívánok a vesebetegeknek. ■

20 ÉVES A REN-DEPO

Szinte hihetetlen, de már két évtizede szállítja a vesebetegeket a Ren-Depo Bt. Mondhatnánk, ez már történelem. A hőskorra emlékezünk a cég vezetőjével, *Kovács (Vértesi) Teodórával*.

– Az ötlet úgy jött, hogy édesanyám, *Vértesi Lászlóné Éva* vesebeteg volt, és a Bajcsy Kórházba járt művese kezelésre. Édesapám szállította őt kétna-

otthon családjukkal, többet pihenhettek.

– *De egyre több lett a beteg is, azaz több szállítóeszközre volt szükség.*

ponta a dialízisre. Miközben édesapám a kezelés végéig kint várakozott, hallotta, hogy miről beszélgetnek a betegek. Panaszkodtak, hogy milyen sokáig kell várakozni az Országos Mentőszolgálat autóira. Édesanyám, aki akkor a VORSZ főtitkára volt, *Ádám Edit* elnökszonnal karöltve átgondolta a helyzetet, s elhatározták, hogy létrehoznak egy magán betegszállító céget. A gondolatot tett követte, elindult az engedélykészerzés, aminek eredményeként 1991. májusában megalakult a Ren-Depo Bt., amelynek ügyvezető igazgatója édesapám, *Vértesi László* lett, aki egyébként gépjármű technikus volt.

– *Tehát értett az autókhoz. De a betegszállításhoz autó is kell.*

– Igen, vásároltak két darab Ford Tranzit gépkocsit, amely 5 műveseállomásra 35 beteget szállított.

Budapest és Pest megye területén tevékenykedett a cég, a betegek nagy megelégedésére. Hiszen megszűntek a több órás várakozások, a betegek életminősége javult azáltal, hogy több időt tölthettek

– Valóban, ahogy múltak az évek, egyre több autóra kértünk és kaptunk kapacitást, így flottánk mára 11 aktív és 3 tartalék gépkocsira növekedett.

– *Csak vesebetegeket szállítottak?*

– Eleinte igen, hiszen kifejezetten erre a profilra jött létre a betéti társaság. Ám 2008-tól – az OMSZ átalakítása miatt – átvettük az általános betegszállítási feladatokat is, azaz 17 településen és a főváros két kerületében szállítjuk a betegeket.

2011. júniusától az OMSZ koordinálásával végezzük szállítási feladatainkat, kisebb-nagyobb sikerrel.

– *Tudom, a tavalyi év igen nehéz volt a bt. életében.*

– 2010-ben két szomorú esemény is történt, szüleim halála: *Vértesi Éva* és *Vértesi László* is elhunyt. A sokkot nagy nehezen kiheverve én vettem át a cég irányítását.

Sajnos, ők nem érték meg ezt a kerek évfordulót, így szomorúan, de nélkülük ünnepeltünk. Természetesen ott volt a cég valamennyi alkalmazottja, és *Ádám Aurél*, a társtulajdonos VORSZ elnöke is. ■

A dialízis kezelés alkalmával leggyakrabban használt kifejezések magyarázata

Adapter = A hasi katétert és az összekötőcsövet csatlakoztató, titániumból készült Hollandi csavarokkal ellátott egység.

Anaemia = A vörös vértestekben található anyag (hemoglobin) a túlságosan alacsony szintje. Ebben az állapotban a (sejtek, szövetek), illetve a szervezet nem kap elegendő oxigént. A kísérő tünetek lehetnek: fáradtság, gyengeség, szédülés, illetve nehézlégzés.

APD = Automatic Peritoneal Dialysis. Géppel végzett hasi dialízis kezelés. A beteg otthonában a kórházi betanulás után ön maga (vagy hozzátartozója) felszereli a gépet, és elvégzi a vesepótló kezelést.

Baktérium = apró, fertőzést okozó élőlények.

CAPD = Continuous Ambulce Peritoneal Dialysis = Folyamatos, hashártyán keresztül történő veseműködést pótló kezelés. Manuális, vagyis kézzel végzett kezelés. *A beteg az ambulanciára havonta egyszer jár ellenőrzésre.*

CCPD = Folyamatos, ciklikusan ismételt peritoneális dialízis. Egy speciális berendezéssel (APD gép) végzett kezelés.

Cimino fisztula = Érösszeköttetés a csukló felett, az ütőér (artéria) és a visszér (véna) között.

Azért van rá szükség, mert a dialízis kezeléshez szükséges vérmennyiséget a kar visszérének vastag tűvel történő szúrásával sem nyerhetünk.

Az érsebész a csukló felett, vagy ritkábban a könyök-árokban létesít összeköttetést az artéria és a véna között. Az ütőér nagyobb nyomása átterjed a vénára is. A nagyobb nyomástól kitérített véna könnyebben szűrhető, és elegendő vér áramlik a dializátorba. A jól működő fisztulában a beteg érzi a vér surranását.

Centrális véna kanül = A nyaki véná-

ba behelyezett, viszonylag vastag cső, melynek külső része két ágra oszlik – vénás és artériás csatlakozó száakra.

Akkor alkalmazzák, ha dialízis kezelés szükséges, és nincs működő fisztula.

Kanült helyeznek be annak is, akinek olyan vékony erei vannak, hogy az artéria és a véna összeköttetése után sem lehet elegendő vért nyerni a kezeléséhez.

A fertőződés és az érbealvadás lehetősége miatt viszonylag csak rövid ideig használható.

Dializáló oldatos zsák = A CAPD kezeléshez használják. Különböző összetételű, steril oldatot tartalmazó műanyag zsák.

Dializáló oldat = A peritoneumba (hashártyával határolt tér) kerülő friss folyadék. A HD kezelésnél egy tartályból a vérrel. A vérből a felesleges víz és a mérgeanyagok átáramlanak a speciális oldatba, majd a lefolyóba távoznak.

Dializátor = A szervezetből kijövő egy szűrőn keresztül folyik át, amit dializátornak nevezünk. A dializátorokban a szűrés rengeteg hajszálcsövön keresztül történik. A dializátorokban folyó vért félig áttersztő hártya választja el a másik oldalán a vérrel ellentétes irányba áramló dializáló oldattól.

Ezek a hárták csak a kis molekulású anyagokat engedik át, de visszatartják a vér sejtjeit és a nagy molekulájú fehérjéket. A felhalmozódott mérgeanyagok többsége kis molekulájú.

A mérgek és a víz a dializáló oldattal távoznak.

Diffúzió = (Fizikai törvény) Kis anyagi részecskék (atomok, molekulák, stb.) áramlása, amelyet az illető részecskék helytől függően változó koncentrációja okoz. Az áramlás mindig a nagyobb koncentrációjú helyről a kisebb koncentrációjú felé tör-

ténik. A káros anyagcsere végtermékek (Kreatinin, CN, stb.) a vérből, egy membránon keresztül (dializátor vagy hashártya) így kerülnek a dializáló oldatba, a vér és az oldat koncentrációjának

Equilibrációs idő = az a meghatározott dializálási idő, amely a dializáló oldat befolyásától a kifolyatásáig tart.

Exit Site = (ES) Kimeneti nyílás. A hasi katéter bőrön keresztüli kilépési helye.

Exit site gyulladás = A kimeneti nyílásfertőzése: fájdalmas lehet a környezete a katéter mozgására, vagy akár anélkül is. *Tünetei: Bőrpirosodás, enyhe nedvedzés, később gennyesedés is lehet.*

Fertőtlenítőszer = A baktériumokat és vírusokat elpusztító kémiai anyag.

Foszfor = (Ph kémiai anyag) Az elégtelenül működő vese nem tudja a felesleges foszfort eltávolítani, ezért a vérben a foszfor szint megemelkedik, következményként csökkenni fog a kalcium.

Az alacsony szérumkalcium a mellékpajzsmirigyet fokozott parathormon (PTH) termelésre készíti, amely a többéves dialízis kezelés után csont- és ízületi elváltozásokat okoz.

Glukóz = (egyszerű cukor) A dializáló oldathoz adják, szívó hatására a vérből a víz eltávozik.

Hasi katéter = A hasüregbe sebészeti úton beültetett cső, amelyen keresztül a dializáló oldatot a hasüregbe be- és kiengedik.

A katéter perforált végét a hasüreg legmélyebb pontjára helyezi a sebész, a külső végét a kimeneti nyíláson keresztül vezetve, a hasfalon kívül az adapterhez csatlakoztatják.

Hemodialízis = HD = Vesepótló kezelés. A kezelés során a betegvérét a testen kívülre vezetik, és egy szűrőn (dializátor) átáramoltatva tisztítják meg. A

folyamatot erre a célra kialakított géppel végzik, általában heti három alkalommal három-négy órán keresztül.

Hemoglobin = A vörösvértestekben található anyag, a szervezetben az oxigén szállítását végzi. Ha nincs elegendő hemoglobin a szervezetben, a beteg fáradtnak és gyengének érzi magát (anémias).

Hormonális funkciók = A hormonok kémiai anyagok, amelyek a test egyik részében termelődnek, majd a vérárammal a szervezet más részeibe jutva fejtik ki speciális hatásukat.

IPD = Intermittáló Peritoneális Dialízis = Kórházban minden másnap végzett hasi vese-pótló kezelés.

Katéter tunel gyulladás = A hasi katéter bőr alatti alagútjának fertőzése fájdalommal és külső fertőzési tünetekkel. Előfordulhat külső gyulladástól függetlenül is.

Kálium = (K kémiai anyag) A szervezetben megtalálható sók egyike. A túlzottan magas káliumszint szívritmuszavarokat okozhat. Az elégtelen veseműködésű betegek vérből a dialízis során el kell távolítani.

Kreatinin = A normál testműködés során keletkező anyagcsere (fehérjelebontás) végterméke. A dialízissal ezt a salakanyagot is kell eltávolítani.

Muff = A hasi katéteren kialakított gyűrű, amely a katétert rögzíti a külső és belső hasfalhoz.

Oldatszívárgás a peritoneumból = Előfordulhat a kimeneti nyílásnál, az operációs hegnél, a hasfalon keresztül a külső szövetekbe, az ágyék tájékán, és a mellhártyán keresztül a mellüregbe.

Ozmózis = (Fizikai törvény) A kezelés során a következőképpen működik: a dializáló oldat nagyobb mennyiségű cukortartalma az ozmotikus szívóhatás következtében, az erekből átszívja a vizet a di-

alizátorba, illetve a hasüregben lévő dializáló oldatba.

Ödéma = Bizonyos testrészek felduzzadása (pl. dagadó bokák). Oka: keringési zavar. Folyadék áramlik az érpályából a szövetek, üregek felé. A szövetek közti tér, üregek, szervek „savós vízzel” töltődnek fel.

Összekötő cső = (Transzfer szett) Rugalmas műanyag cső, az egyik vége az adapterhez, a másik vége az oldatos zsák csővéhez csatlakozik. Ezen a végen van a műanyag steril záródugó.

Peritoneális üreg/hasüreg = A belek és hasi szervek közötti üreg, amelyeket a hashártya (peritoneum) ölel körbe. A hasi dialízis során az oldatot ide engedik be.

Peritoneális dialízis = A veseműködést pótló kezelések egyike, ahol a test természetes membránját használják fel (hashártya) a káros anyagcsere végtermékek kiszűrésére és a víz eltávolítására a vérből.

Fajtái: PD-IPD, CAPD, CCPD.

Peritoneális oldat = A peritoneális (hasüregi) térbe beengedett folyadék.

Peritoneális ürítés, kifolyatás = Akkor történik, ha a dializáló oldatot (dializátumot) egy meghatározott idő elteltével a hasüregből kiengedik.

Peritoneum = Hashártya. A hasüreg, és az ott elhelyezkedő szerveket körülvevő hártya, amely gazdagon erezett, felülete 0.80-2.00m is lehet. A veseműködést pótlására tökéletesen megfelel, ugyanis a benne található erek félig áttersztő hártyaín keresztül az érpályából a mérgeanyagok és a víz a dializáló oldatba áramlanak.

Peritonitisz = Hashártyagyulladás. A peritoneum/hashártya fertőzés által okozott gyulladása.

A gyulladás elkerülhető, ha a felkészítés

és oktatás alkalmával szerzett ismereteket használva a beteg környezetében a higiénikus feltételeket megteremtik.

Peritonitisz tünetei = Zavaros kifolyó folyadék, hasi görcsök, hányinger, hányás, hasmenés, hőemelkedés, láz, nagyon rossz közérzet, elesettség érzése.

Steril = Csíramentes (csak megfelelő fizikai, illetve kémiai eljárással lehet biztosítani). *A kezelőhely és a kéz fertőtlenítésével csak tiszta környezet érhető el.*

Transzplantáció = Szervátültetés. A krónikus veseelégtelenség kezelésének egyik módszere.

Veseátültetés akkor lehetséges, ha a kapó (recipiens) és az adó (donor) szervezet vércsoportja összeegyeztethető.

A vércsoportegyezésen felül bizonyos szövettani hasonlóság is szükséges, amit szövettípizálással határoznak meg. Minél nagyobb a hasonlóság a szövettípusok között, annál nagyobb a veseátültetés sikerének a valószínűsége.

Tunel = (alagút) A hasi katéter hasfalon belüli, két muff közötti szakasza, amely a beültetés után kb. 4-6 héttel rögzül.

Ultrafiltráció = A felesleges víz eltávolítása a vérből a dializáló folyadékba egy membránon (szűrőhártján) keresztül. A HD kezelés alkalmával pumpa segítségével nagy nyomáskülönbséget idéznek elő. A peritoneális dialízis során az ultrafiltrációt a dializáló folyadék magas cukortartalma biztosítja.

Urea = A fehérje anyagcsere (fehérjelebontás) során keletkező egyik fő anyagcsere végtermék. A dialízis során – mások mellett – ezt az anyagot kell eltávolítani.

Záródugó = Steril csomagolásban egyenként elhelyezett, csavarmentes műanyagdugó (egyszeri használatra a CAPD kezelés alkalmával).

Összeállította: Vigyázó László

Élődonoros transzplantáció

Mátyás Katalin alig három hónapja él új vesével, amit az édesanyjától kapott. – Azt hiszem, ennél nagyobb biztonságban nem is lehettem volna, hiszen az ő vére vagyok – mondta Katalin, akivel a Fresenius szentesi dialízis központjában beszélgettünk. Mosolygós, vidám hölgy, akin már nyoma sincs a decemberi műtétnek. Látszik rajta, hogy jól van, sugárzik belőle a visszakapott „normális” élet öröme.

Mátyás Katalin azon szerencsés betegek közé tartozik, akinek lehetősége volt arra, hogy élődonoros vese-transzplantációval, viszonylag rövid idő alatt megoldódjon az egyik legsürgetőbb egészségügyi problémája. – Katalin hozzánk jár kezelésre, gondozásra. Tizennyolc éves kora óta tudjuk, hogy policisztás a veséje és a mája. A betegség önmagában nem gyakori, de örökletes, az édesapjának volt ilyen betegsége, a család több tagja is örökölte. Az édesanyja, akitől az új vesét kapta, teljesen egészséges.

A policisztás vese tulajdonképpen egy kromoszóma rendellenességnek az eredménye, amely azonban a mai modern eljárásokkal kezelhető és akár száz évig is el lehet vele élni – mondta dr. Mihálcso Miklós, a szentesi FMC Dialízis Központ orvosigazgatója, aki immár 8 éve vezeti a művese állomást. Katalin évekig járt ellenőrzésekre, de különösebb gondja nem volt, így nem igazán foglalkozott a betegségével. A múlt év tavaszán azonban elindult egy folyamat, s Katalinnak fel kellett készülnie arra, hogy veséinek romló állapotára miatt meg kell kezdeni a művese kezelést.

– A betegségnek nincsenek először különösen jellemző tünetei, és sajnos, legtöbbször megvárjuk, amíg lesznek.

Általános tünetekkel jár, ami sok más betegségre is fogható. A betegség okozta veseelégtelenség kezelését meg kell kezdenünk, még mielőtt a csontokban, az emésztőrendszerben olyan változások következnenek be, amely további betegségek kialakulásához vezetne. Ennek a betegségnek

az „igazi” tünetei már olyan mértékű életmódromlást – rossz közérzet, csökkent munkaképesség – okoznak, amellyel a beteg nem tud együtt élni – fogalmazott az orvosigazgató.

Katalin esetében nem várták meg. – Folyamatosan dolgoztam, – a Szentesi Gyermekotthonban vagyok nevelőszülő-tanácsadó –, s közben rendszeresen jártam ellenőrzésekre. Természetesen a laborvizsgálatokból kiderült, hogy romlik az állapotom, így tavaly tavasszal megkezdtük a felkészülést a dialízisre. Nem a hagyományos módszert választottam, hanem a CAPD-t. Megtörtént a katéter beülte-

tése, megtanultam, hogyan kell elvégezni a műveletet, és otthon is kialakítottuk a megfelelő és szükséges tiszta környezetet. Aztán nem lett rá szükség... – Katalin arcán a boldog mosoly sokkal többet mond el, mint a szavak.

Amikor a központban először szóba került a vesetranszplantáció lehetősége, Katalin 58 éves édesanyja azonnal döntött: ha egészséges, és ha megfelel, akkor ő lesz a lánya élődonora.

Lányával együtt bement a központba, ahol minden lehetséges változatot megbeszéltek. Az édesanya azonban nem beszélt erről senkinek, nem avatott be senkit, tanácsot sem kért senkitől. Az elhatározása szikla szilárd volt, nem lehetett megintatni benne. Három gyermeke közül csak a Londonban élő lánya – aki szintén ezzel a betegséggel él – és Katalin tudták, mire is készül az édesanyjuk.

Aztán 2010. áprilisában elindult a folyamat, egyidőben azzal, hogy Katalint előkészítették a CAPD-re. A vizsgálatok egy részét Szegeden, másik részét Budapesten végezték el. Kétszer is jártak Budapesten, hiszen az immunológus meghatározást csak ott végzik. Az eredmények 3-4 nap alatt megérkeztek: Katalin megkaphatta az édesanyja egyik veséjét.

– Tudtam, hogy nem lehet semmi baj, a gyermekeim jobban féltek, mint én és anya – jegyezte meg Katalin, aki

három gyermekét egyedül neveli. A lányok: Kitti 20, Fanni 18; a kislány, Konrád pedig 7 éves. Aggódtak az édesanyjukért és a nagyiért.

Persze, a folyamat azért ennyire nem volt egyszerű: magát a transzplantációs műtétet orvosi vizsgálatok sokasága előzte meg, s közben eleget kellett tenni a törvényi előírásoknak is, miszerint közjegyzővel hitelesített oki-

ratban – amelynek természetesen eljárási költsége is volt – kellett megfogalmazni, hogy mindketten önként vállalták a műtétet.

Decemberben anya és lánya bevonult a Szegedi Egyetem Transzplantációs Klinikájára, s néhány óra alatt lezajlott egy olyan műtét, amellyel Katalin új „életet” kapott az édesanyjától.

Olyan szívesen beszélgettem vol-

na Katalin édesanyjával, de ő nagyon udvariasan hártott.

– Nem beszélt róla előzőleg senkinek, a munkatársai is csak utólag tudták meg, hogy mi is történt tavaly decemberben – mentette ki hálás leánya. – Anya is jól van, visszament dolgozni, a Hungeritné van állásban. Most új feladatot, könnyített munkát kapott – tette hozzá Katalin.

Kalmár Erika

Kasszandra, a jós

BÓDI ÁGNES NOVELLÁJA

Kasszandra végképp elkeseredve ült a piszkos, kelkáposztaszagú lépcsőházban. Szép, görögkontyos fejét a tenyerébe hajtotta. Kesergett. De a déli órákban senki nem járt arra. Így bánata észrevétlen maradt egészen öt óráig, amikor a lépcsőházban megjelent Irion.

– Mi bánt! – kérdezte.

– Nem hallgat rám senki! – válaszolta Kasszandra.

– Ilyen van. Sokat beszélsz. Én is unom a feleségemet, amikor hetet-havat összehord.

– De nekem jósolnom kell!

– Muszáj!

– Tudod mivel büntettek az istenek.

Irion a villanyszámlásra gondolt, és megborzongott. Az a zsoldfizetés előtt jött mindig, és nyájasan kellett vele beszélni, mert egy árva obulus sem volt a zsebében.

És a villanyszámlásnak jó beszélőkéje volt. Órákig mesélt egyfolytában. Irion most nem sajnálta Kasszandrát.

– Miért beszélsz annyit! – kérdezte.

– Mert nem hiszik el! – volt a válasz.

– És ha szüntelenül mormogod, mint az imamalom, akkor elhiszik!

– Akkor se!

– Na látod! Akkor mi a csudának jár a szád! Egyszer elmondod, aztán jól van!

Mindenki vessen magára, ha nem hiszi el! Egyáltalán, mondj hihetőbb dolgokat! Most is miket találtál ki! Hát ki a fene hiszi el neked, hogy a görögök egy falóban fognak megbújni! Tudod, hogy milyen kényesek! Achilles talán még belemenne, de ő már nem él. Hogy Odyszeusz! Ugyan, ne nevetess! Az a reumás...!

– Minden beteljesedett, amit eddig mondtam! Mégsem hisznek el semmit! És nem szeretnek. Miért nem szeretnek! – siránkozott a lány.

– Mert kényelmetlen vagy a számukra! Olyat akarsz velük elhitetni, ami kellemtelen nekik. Jósold azt, hogy gazdagok lesznek, jók, győznek a csatában!

Meglátod, egyből mindent elhisznek! Eredj, feküdj le, pihenj. Te megtetted a kötelességedet. Az már a mi hibánk, ha nem tudjuk elhinni. Zeusz veled!

Kasszandra búsan állt fel a lépcsőről, hogy hazainduljon. Arra gondolt, hogy hazugságot nem jósolhat. Észre sem vette, hogy Irion dühösen ordít utána a lépcsőfordulóból:

– Azt jósolnád meg inkább, hogy miért nem csinálják meg azt a vacak liftet tíz éve! Mióta itt lakom, két hetente elromlik, soha nem jó...

Kasszandrát otthon a szeretője ingerülten

kérdezte, hogy hol nyavalyába csavargott már megint. Egész este van.

– Mi lesz, ha feleségül veszek! Akkor is későig kujtorogni fogsz! Előre megmondom, nem lesz jóslás, meg más rögeszme! Itthon a helyed.

– De az Istenek! – jajongott Kasszandra. – Nem érdekelnek! Törődjenek a saját feleségükkel. Ugyancsak lenne kit nevelniük.

Nagyon nehezen nyugodtak meg a kedélyek aznap. Végre lefeküdtek. De akkor már Kasszandra kiabált, hogy: nem érted, a görögök, nem látod, a faló...!

– Ott egye meg a fene! – mondta elkeseredve a szeretője és arra gondolt, hogy mégis csak elhamarkodott dolog volt megkérni Kasszandra kezét.

– Ha bejönnek, bejönnek: Úgyis unom az egészet. A herce-hurcát Helénával együtt. Hogy naponta másra kell neki kiizzadni a zsoldból, mert Helénának fodrászra kell, kozmetikusra. Mondván, ha elrabortuk, gondoskodjunk róla. Hát nekem semmi közöm hozzá. Paris is jobban meggondolhatta volna, annak idején...

Így történt tehát, hogy Odyszeusz békén kijöhetett éjjel a falóból, és kinyitotta a seregnek az ajtót. Tízéves harc után elfoglalták Tróját. Ahogy ez azután be is került a történelemlétkönyvekbe. ■

Péter Péter, korunk jeles költője

Vácott, 1937. február 10-én látta meg a napvilágot. Ma is itt él és alkot. Irodalommal tizennégy éves korától foglalkozik. 1964-ben már tagja a Radnóti Miklós Írókörnek.

Művei első ízben 1969-ben az Ifjúsági Magazinban jelennek meg. 1998-tól tagja a Kármán József Társaságnak, sorra kapja a publikálási lehetőségeket. Írásai Új-Zélandra is elkerülnek. Időközben antológiákat szerkeszt.

2006-ban az Országos Széchényi Könyvtár a Lumo kaj ombro című eszperantó verses- és novelláskötetét a magyar fordításokkal együtt felveszi az Elektronikus Könyvtárába.

Egyik legnagyobb elismerésének tartja, amikor 2007-ben a Király Endre nevet viselő váci iskola őt választja a 20. magyar érettségi tételnek.

2009. júniusában belép a Lírikusok Irodalmi Műhely Íróköltő tagozatába. Időközben a műhely megszűnik, jelenleg jogutódjának, a David Arts Irodalmi Szekciójának megbecsült és oszlopos tagja.

Díjai: LIM Irodalmi emlék-díj (2009). David Arts Alkotói Nívódíj (2010). Vác Város Művészeti Díja (2011).

– *Szinte évente kapsz valamilyen elismerést. A legutóbbihoz szívből gratulálók! Kik kapják Vác Város Művészeti Díját?*

– Azokat ismerik el ezzel a díjjal, akik tesznek a város kultúrájáért. Örülök neki, mert az elismerés azt is jelzi, hogy valami figyelemre méltót csináltam. Nem beszélve arról, hogy nagyon jóleső érzés, ha az embert észreveszik. Egyébként a díjat megosztva kaptam Juhász András népi faragóval. A Deákvári Civil Egyesület terjesztett fel a díjra, ezúton is szívből köszönöm nekik a bizalmat.

– *Amióta ismerlek, leginkább pozitív energia sugárzik belőled, melyhez társul egy irigylésre méltó optimizmus. Honnan ered ez az erő?*

– A vidámság jellemző rám! Vízöntő vagyok! Persze engem is érnek rossz dolgok, de igyekszem magam hamar túltenni rajtuk. Legjobb módszerem erre a versírás. Érdekes, hogy amikor alkotó-időszakomban vagyok, ez a rész mégis kicsit sötétebb. Ebben aztán van politika, szerelem, bánat, öröm... úgy érzem, nekem ez valamely jobban megy. Szeretem kimondani, amit gondolok, s ehhez az írást hívom partnerül. Kiadok magamból mindent, s aztán már nem is érdekel a téma. De inkább a pozitív energiaáramlás jellemző rám.

– *Pályainduláskor mindenkinek volt legalább egy kedvenc költője, aki a versírásra inspirálta. Kinek, vagy kiknek érintett meg a költészete?*

– Ere nagyon nehezen tudok vála-

szolni, mert sok költő, író tetszett. Első helyen Ady Endrét említem, aztán József Attilát, Tóth Árpádot, Juhász Gyulát... voltaképpen a stílusuk ragadott meg. Például, József Attila nem úgy írja, hogy ülök a padon, a szigeten, nyírják a bokrot..., hanem: „cseveg az olló, hallom... stb.” Szóval, tömören és szemléletesen. Csodálom Juhász Gyulát, ahogy az Alföldet leírja, láttatja, az impresszionista képei – „ahogy útra kelnek este a nyárfák”. Hihetetlenül gyönyörű! Tetszik, mert romantikus lélek vagyok.

– *Őszintén fogalmazol, ugyanakkor néha szókimondón. Utóbbit mi hozza ki belőled?*

– Az igazságérzetem. Igen, valóban kimondom, amit gondolok. No, „kapok is néha a fejemre”! Hogy egy közhellyel éljek: „Ami a szívemen, az a számon is!” Persze a szókimondás nálam elsősorban vers formájában nyilvánul meg. Költő vagyok. Tudod, néha nem baj, ha az ember pesszimizmista is lát.

Egyik versemben megírtam, milyen koszos ez a város. Tavaly született meg ez a költeményem, miután elolvadt a hó, a sok szemét meg ott rontotta a képet. Megjegyzést is tett a polgármester a versre, majd aztán mondtam neki, hogy menjen csak végig bizonyos utcákon és győződjön meg róla személyesen. Másnap aztán belátta az igazamat. Ebből következik, hogy nem csak a szépet kell megírni, hanem a kevésbé szépet, meg a rosszat is.

– *Mennyire érzed ma megbecsültnek a költészetet?*

– Azt gondolom, ahol engem ismernek, respektálják a költészetet és még a személyemet is. Bármelyik nagynevű irodalmi laphoz vittem el a verseimet, szinte mindig mindenhol pozitív fogadtatást kaptam. Meglátásom szerint ma két részre osztható általánosan a megbecsülés: van az úgynevezett vajt fülű réteg, akik vevők az irodalomra, és van a másik oldal, akiket abszolút nem érdeklí, mert süketek rá.

– *Nehéz, avagy könnyű a versírás?*

– Kétféleképpen lehet alkotni. Ihlet alatt, vagy felkérésre. Ez utóbbi akár szerkesztésnek is nevezhetjük. De olyan is van, amikor az ember éveket

át ül egy versen. Ilyen volt az Örökkön örökké című költeményem. Húsz évig hevert a fiókban, valamiért nem voltam elégedett vele.

Aztán egyik alkalommal elővettem, majd újra írtam az egészét, s végre elkészült. *Bella István* költő azt mondta, „Te, ez nagyon jó!”

– *Mostanság gyakran szólnak a verseid azokról, vagy azokhoz, akik már nincsenek közöttünk.*

– Igaz! Elsősorban a feleségem halála készített ilyen versek írására. Két éve ment el szegény... de írok az eltávozott rokonokhoz, barátokhoz, költőtársakhoz is. Megnyugtat, mert kifejtetem az érzelmeimet.

Putnoki

Várakozás

Feleségem emlékezetére

Derékig a magány hús vizében állva,
akár csak Tantaloszt, úgy éget át a kín:
csak karnyújtásnyira előttem az álmok,
s elérhetetlenül a vágyak ágain.

Két év távolsága az idő kódében:
ez itt még a jelen, de az ott már a múlt,
ölelésed, csókod, szavaid varázsa
a végtelen idő örök tavába fúlt.

Látod, így várok rád lassan ezer éve!

Tudom, hogy egyszer majd újra találkozunk,
s állunk megbénultan a ránk szakadt csöndben,
áhitat oldja fel belénk szakadt szavunk.

„Jobbízú a falat, ha mindnyájan esznek...”

A legendák tovább élnek...

Amikor a maharadzsa meghalt Jaipurban

Minő véletlen, hogy éppen Jaipurban tartózkodtunk indiai tanulmányutunkon, amikor az uralkodó, a 79 esztendőös maharadzsa, *Bhawani Singh* meghalt. Mi a helyi idegenvezetőtől szereztünk róla tudomást, de erről beszélt az egész város, hiszen uralkodójuk rendkívül népszerű volt népe körében. A jelenlévő újságírók életében is valószínűleg egyetlen egyszer adatik meg, hogy jelen legyen az Indiában oly jellemző halottégetésen, nem is akárhol, hanem a királyi temetkezési helyen, Jaipurban.

A Delhitől 230 km távolságra lévő Radzsasztán fővárosában, a „Rózsavárosban” álló, uralkodói pompás palota legmagasabb ormán, attól a hajnali órától, 2011. április 16-án, fél-árbóra eresztették a nemzeti lobogót, amikor uralkodásának 41. esztendejében elhunyt *Bhawani Singh*.

Az emberek hosszú sorokban várakoztak a palota körül, hogy még az égetés előtt vethessenek rá egy-egy pillantást, elbúcsúzhassanak tőle. Az égetés napján egyre csak gyűlt a tömeg, azokon az utcákon, amerre majd a menet elindul, mintegy 8-10 kilométeren át. A palota bejárata előtt hófehér lovak toporzékoltak, rózsaszínűre festett patákkal.

Ünnepi díszbe öltöztetett elefántok követték őket. Egyszer csak megjelentek a protokolláris, réges-régi típusú személygépkocsik, a két éjfékete is köztük volt, amelyekkel a maharadzsa utazni szokott. Majd szinte búsko-

moran, lehajtott fejjel lépkedve megjelent az egykori brigadéros hűséges éjfékete paripája, díszesen felszerázva, csak a kengyelbe hátrafelé beletett csizmák árulták el, hogy a pompás állat gazdája már nem él...

Aztán kigördült a feldíszített teherautó is, platóján a maharadzsa a halotti ágyán, körötte az utódjával, a legközelebbi hozzátartozókkal, rokonokkal, barátokkal.

Az utódlásról is essen szó, miköz-

ben a menet lassan halad célja felé. Mivel a maharadszának fia nem volt, csak lánya, tehát annak a fia örökli az immár jelképes trónt, hiszen köztudott, hogy Indiában hivatalosan eltörölték a királyi címeket, így a maharadszát is, de ennek ellenére mindenki így tekintett rá. Persze *Bhawani Singh* az indiai hadsereg megbecsült tagjaként, az elnöki testőrségnél, majd a 10. Ejtőernyős regimentnél, nyugdíjazása előtt pedig a 3. Elit Alakulatnál teljesített katonai szolgálatot, egészen brigadérosi címig jutott el, amelyet 1974-ben kapott meg. Mindezeket a *Hindustan Times* 2011. április 18-i angol nyelvű változatának címloldalán és további két oldalán közölt összeállításokból szemezgettem.

Közben a menet haladt tovább. Az elefántok hátáról folyamatosan szórta a maharadzsa szerencsepénzét, mert „ő még holtában is gondol a népére”, mondták el érdeklődésemre az okát. Aki el-elkapott egy-egy fémpénzt, igazán boldognak érezte magát. Néha még pofozkodásra is sor került a dulakodásban. E sorok írójának három darab 1-2 rúpiás fémpénzt is sikerült elkapni, abban a reményben, hogy így élete végéig szerencse kíséri majd...

Jaipur utcáin, ahogy halad a menet, bezártak az üzletek, dörrenve zuhantak alá a redőnyök, meghatározott helyeken hideg vizet osztottak, ha valaki elájult a nagy hőségben, mert

legalább 39 C° volt!, akkor azonnal ellátták. A legszegényebbek is ünnepelőbe öltöztek ezen a napon. Az őszinte és barátságos tekintetek mindenhol utat nyitottak a messziről jött idegeneknek, kivillantak a hibátlan, hófehér fogsorok és látni engedték a hölgyek a derékig érő hollófekete hajukat is. Egy szóval, ez a nap náluk,

Amikor a máglya fellobban, az illető lelke másik testbe költözik, tartják.

Amikor a menet megérkezett a pompázatos királyi temetőhöz, a több száz fős tömeg összeállt és kézzel-kézre adták a fejük felett a halotti ágyon fekvő, ünnepi díszbe öltöztetett maharadszát, hogy az égető udvarán

egy felemelő, emlékeztető ünnep.

A hinduk hisznek a lélekvándorlásban, ezért is égetik el halottaikat.

összerakott máglya tetejére helyezték.

Illően elbúcsúztak tőle, megszámlálhatatlan virágkoszorút helyeztek el

lábainál a különböző rendű és rangú tisztelők, majd teljesen megszabadították mindentől. Levették róla a nemzeti zászlót, a dísztakarót, de a katonai egyenruháját is, csupán a hófehér gyolcsba takart teste maradt a halotti ágyon.

Az utódja, a szépséges unokája vezetésével megrakták a törekeny testet fahasábokkal, csak az arca látszott ki, majd kétkannányi illatos égésgyorsítóval is lelocsolták alaposan a máglyát. Az ifjú maharadzsa kezébe nyomtak egy előgyújtót – vélhetően elefántfűből, mert az szárazon jól ég, nem alszik el –, amivel ő körbejárta a máglyát és több helyen meggyújtotta.

Amikor fellobbant a láng, a hófehérbe öltözött rokonok, barátok, munkatársak, az alattvalók, egy emberként tekintettek az ég felé, mintha látnák, ahogy a maharadzsa lelke a hófehér lovakon távozna a máglyáról és megkeresné az új, az őt befogadó testet...

Díszsortúzek dörrentek, megtörve a csendet. Ropogott a máglya tüze. A tömeg lassan szállingózni kezdett, a családtagok is szedelőzködtek, majd másnap kijönnek a hamuért, amelyet a szent folyó, a Gangesz vizébe szórnak, mesélték a báméskodók. A királyi temetőben pedig már építik az újabb kupolát, a 41 évet uralkodott teljes nevén HH Saramadi Rajhai Hindustan Raj Rajendra Shri Maharajadliraj Sawai Bhawani Singh Bahadur tiszteletére.

Búcsúszom Radzsasztántól, Jaipur-tól, a bátor harcosok otthonától, ahol újabb és újabb legendák születnek, s ahol a mágikusán szép köszöntéssel fogadnak: „namaskar”, mondják és behajlítják karjukat, lehajlítják fejüket, felnézve pedig rád mosolyognak... S ha távozol, visszavárnak!

Timár Máttyás

Kivonat Felix Salten világhírű regényéből

Bambi

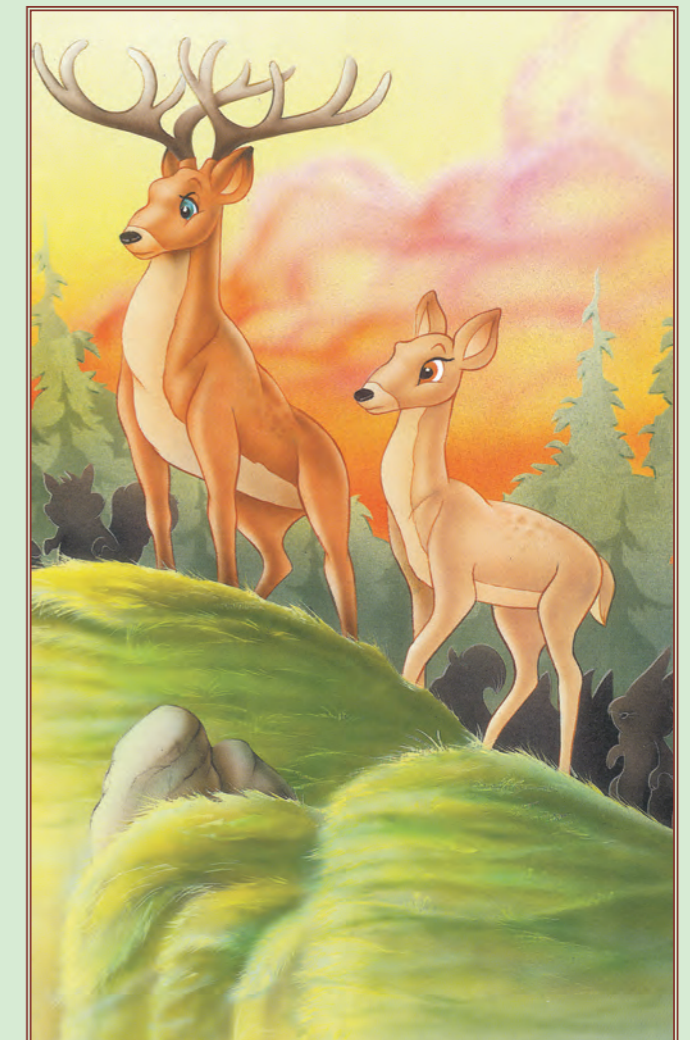
Ősz tájéka volt, amikor az erdei tisztáson megszületett a gyönyörű őzike, Bambi. Anyukája megtanította a körülöttük élő állatok és növények nevére, az erdő lakóival való bánásmódra. Bambi gyorsan összebarátkozott a mókussal, a borzzal, a nyúllal és a többiekkel, de azt szerette a legjobban, ha unokatestvéreivel játszhatott, ugrándozhatott.

Ősz illatai, neszei között. Egy napon Bambi durranást hallott, és erős fájdalom nyilallt a combjába: egy vadász találta el. Papája segítségével sikerült elbújni az erdőben. Nagy sokára be is gyógyultak a sebei.

Bambi már igazi, felnőtt őzbak volt, mire visszatérhetett a tisztásra. Nagyon boldog volt, hogy viszontláthatja a barátait és főként Falinát...

Aztán eljött a szomorú nap, amikor édesapja, az öreg herceg távozott, és az őzek Bambut választották utódjául.

Bambi azóta mindig a magas dombon őrökdi, ahová Falina rendszeresen elkíséri. Az őzgidából fenséges tartású, hatalmas agancsú bak, az őzek új hercege lett!

Hamarosan megjött a zord idő, nagy viharok tomboltak. Egy ilyen viharos napon Bambinak nyoma veszett, de apja, az erdő hercege megtalálta, és hazavitte a mamájához.

Leesett a hó – és megjelentek a könyörtelen vadászok. Lőtték mindenre, ami élt és mozgott, Bambi édesanyján is halálos sebet ejtettek. A kis árvát a csorda nevelte tovább. A tél végére Bambi sokat nőtt, már a szarvacskái is látszottak, de anyukája változatlanul nagyon hiányzott neki. Kedvenc játszótársa, Falina is fölcseperedett: Bambi szemében ő volt a legszebb őzsuta széles e világon. Két másik fiatal bak is harcolt egymással Falina kegyeiért, de az ügyes és erős Bambi legyőzte őket.

A legnemesebb őzbak, az édesapja tanította meg Bambut arra, miként tehet különbséget az erdő külön-

ROGER BACON ANGOL FILOZÓFUS GONDOLATA A SZÁMOZOTT SO- ROKBAN OLVASHA- TÓ	1	2	ÜRÜGY GYOMOR ÉRZETE	USA TAG- ALLAMA LATINOS SZOKÁS	ETILAL- KOHOL OSLI HATÁRAI!	MAGA ALÁN NÉP- CSOPORT	FEDŐ- RÉTEG OROSZ VÁROS	ÓHAJT HATÁ- ROZOTT NÉVELŐ	KÖZLE- KEDÉSI TERÜLET
			BELFÖLDI MÉRTEK- LETES		FOLYÓ KIÖNTÉSE TÁPLÁL- KOZIK			NEUTRON JELE TETTEST FELAD	U
KIÜTÉS JELE KARAJ- SZÉLEKI!			ATTILA NÉPE HEVESI KÖZSÉG		PÁRT ÖSSZEAD AFRIKAI CSÚCS			NÉMA BÉKA! ELMŰLŐ	
			SZÁMTA- LANSZOR DUDOR				AMERIKA SZINÉSZ (BRUCE)		
ÉNEKES (JÁNOS) KORHOL				FERTŐT- LENÍTŐ DOHÁNY- POR			ISKOLA- TÍPUS PEST M-I PATAK		
				BARANYA MEGYEI KÖZSÉG			TROMBI- TAHANG ZENEI FÉLHANG		
ERŐS SZÁNDÉK EGYKORI NÉP						HÁLAADÓ MISE			
			BAKONYI HEGY SORS, VÉGZET			HÁRTYA A TEJEN KUKUCS- KÁLÓ			
IDŐSB, RÖVIDEN AZONBAN			HINÁR- DARAB! PÁZSIT- FÚFELE					GAUSS JELE ... ZOLA; FR. ÍRÓ	
						BRONZ- DARAB! RÓMAI 1100-AS		LÉGI PÁROS! PEST M-I HELYSÉG	
DTÜLI KÖZSÉG SZEDI A LÁBÁT				EGYIK ÉGTÁJ			MOBIL- ÜZENET DIADAL- MASKODÓ		
			ARRA A HELYRE	LEGELO- RE HAJT ÉGNEK ÁLL	VERMET KÉSZÍT TÉSZTA- DARAB!	FEHÉRJE TÍPUSA ILYEN- FORMÁN			
ÖLTÖGET ALFÖLDI HELYSÉG						USA-BELI EGYETEM MADÁR SZERVE			
			SZÍVÓS KIFLI JELZŐJE LEHET			TÜSKÉS CSERJE RÓMAI VISELET			
DINNYE NEDVE ÁSVÁNY- DARAB!			BERN FOLYÓJA HAJÓ HÁTULJA		A KORÁN EGY FE- JEZETE CSIBÉSZ			FÉL ÉV! BEVONAT FÉMEN	
			RÁMÁBA FOGLALÓ UTCÁRA TASZIT					VERS- RÉSZLET! NŐI NÉV	
VIZET AD NEKI SZÁJ- SZÉL				NŐI NÉV MI AZ HOGY!			PENÉSZ SZAGA SZLOVÉN VÁROS		
				LAJOS, BECÉZVE HÍM JUH			SOMOGYI KÖZSÉG ELÓTAG: HEGY-		
SZERBIAI VÁROS RÓMAI PÉNZ V.			TARTÓ LOMBOS NÖVÉNY		ÉNEKEL- GET TOJÁS- HÉJ!				
			SODROTT A TÁRGY RAGJA			TENDEN- CIA LITER, RÖVIDEN			ÁTMÉRŐ JELE
LEGGYA- KORIBB KÖTŐ- SZAVUNK	Z					KEZÉBE NYOM			

Előző számunk megfejtése: „A tökéletesen életrevaló ember az volna, aki sohasem tévovázna, és sohasem hamakodna el semmit”.

Nyertes megfejtők: Urbanics Miklós, Pomáz. Gratulálunk!
Jelenlegi rejtvényünk megfejtését 2011. október 30-ig várjuk a VORSZ irodában.

Kalas András festőművészé válása

„Itt csodálkoztam rá a reggeli napfény játékára...”

– **Kik voltak a tanáraid, ki indított el a pályán?**

– Nem voltak tanárim, a pályán saját akaratomból indultam el. A horvát államhatár melletti kis dél-somogyi faluban, Bolhón gyermekeskedtem, ahol nem volt lehetőségem senkitől komolyan rajzolás, festést tanulni. Az általános iskolai rajzórakon megtanultam az alapokat, mint bárki más, de egyértelmű mester-tanítvány viszonyban soha nem álltam senkivel. Ugyanakkor az elmúlt húsz év során több nagyszerű festőművésszel kerültem kapcsolatba, akik főleg alkotótábori keretek között láttak el tanácsokkal, segítettek, mint például *Vata Emil*, *Szurcsik János*, *Muray Róbert*.

– **„Vadászfestő!” – már az elnevezés sem szokványos. Miért épp erre a területre esett a választásod?**

– Édesapám hivatásos vadász volt, már egészen kicsi koromban sokszor elvitt magával erdőre, mezőre, így aztán a természet szeretetét korán belém oltotta. Az akkori egyetlen vadászati szaklap, a *Nimród* rendszeresen közölte *Csergezán Pál* és *Muray Ró-*

bert festményeit és *Balogh Péter* zsejniális grafikáit, ezek a képek voltak az alapvető első hatások a pályaválasztásban.

– **A vadászfestő elnevezés, ugye úgy értendő, hogy te is lövöldözöl?**

– A vadászfestő elnevezés egy elég népes szubkultúrát jelöl, ahova Magyarországon több száz festő tartozik. Pontos definíciója szerint: olyan alkotó, aki a festményein vadfajokat a természetes környezetükben realizmusra törekedve ábrázol, a vadászok, mint célközönség igényeinek próbálva a leginkább megfelelni. Az e körbe tartozók jellemzően csak vadászkörökben nevezik magukat így, a többségi társadalom alapvetően vadászellenes attitűdje miatt „kifelé” a természetfestő, állatfestő elnevezést használják.

Egy részük aktívan vadászik is, de nem ez a jellemző, a többség fényképek alapján festi az állatokat, esetleg vadászbarátokat elkísérve tesz szert saját látványélményekre. A vadász szó tehát az elnevezésben inkább a célközönséget, és nem a művészt jelöli.

– **Mit jelent számodra a táj, a**

környezet, a vidék, ahol élsz?

– Eltérhetetlenül erős kötelék fűz szűkebb és tágabb természeti környezetem, Dél-Somogy és Dél-Dunántúl erdőihez, mezőjéhez, vizeihez. Itt születtem, itt csodálkoztam rá a reggeli napfény játékára a harmatos mező fűvén, és a Dráva-parton terpeszkedő fűzóriások csendes méltóságára. Ez a táj, képeim ihletadó forrása, modelljeim otthona, nekem pedig egyszerűen csak a szülőföldem.

– **Mik azok a jelenségek, amiket legszívesebben viszel fel a vászonra?**

– Főleg a napsütés, a napfény látványát kedvelem, az erős, dekoratív árnyékokat. Újabban pedig a hajnalban ébredő természet színeit próbálom a lehető legjobban visszaadni.

– **Mit ad számodra a festészet?**

– Számomra a festés életforma, egyfajta függőség. Ha néhány napig nem vehetek ecsetet a kezembe, elvonási tüneteim lesznek. Hogy az elkészült munkáimért pénzt kapok, az csak következmény, nem az ok.

– **Számos alkotó fest természeti képet, konkrétan vadat, tájképet, életképet, egyebeket. Mik azok a jellegzetes momentumok mégis, amelyek kifejezetten az egyéniségedre, karakteredre jellemzőek?**

– A vadászfestők népes táborán belül bár lehet néhány nagyobb irányzatot megkülönböztetni, mégis mindenki a saját egyéni stílusában alkot. Úgy vélem, hogy pályatársaimhoz viszonyítva talán jobban törekszem a pontosságra, a hitelességre, mint a nagy többség.

– **Maradsz a vadás képek festésénél, netán van terved más stílusirányzatban is megmutatkozni?**

– A vadász képek a repertoáromnak csak az egyik (talán a legnagyobb) szeletét képviselik. Mellettük folyamatosan festek portrékat, tájképeket, csendéleteket, mikor mire kapok megrendelést. Hogy mit hoz a jövő, azt nem tudom, de az egészen bizonyos, hogy a figurális festészeti stílus keretei között maradok.

– **Legutóbb ez év januárjában az Unio Gallery adott otthont gyönyörű festményeidnek, ahol a budapestiek is megcsodálhatták munkáidat. Milyen benyomások értek?**

– Örömmel töltött el, hogy a képeim minden látogatóból csak pozitív reakciókat váltottak ki. Ezúton is köszönöm mindenkinek, aki a jelenlétével megtisztelte a megnyitót vagy később tekintette meg a kiállítást, és köszönöm a galériának is a lehetőséget, hogy színvonalas környezetben állíthattam ki.

– **Magad is a fiatal festőgenerációhoz tartozol. Mi a véleményed a szintén fiatal kortársművészekről, munkáikról?**

– Úgy látom, nagyon ellentmondásos helyzetben vagyunk. Egyfelől a képek létrehozása a technika oldaláról (művészkellékek, festékek végtelen sorát kínáló üzletek, digitális fotótechnika, számítógépes képfeldolgozás), és a teljes témaválasztási, stílusirányzati szabadság okán is nagyon megkönnyített jelenleg. Másfelől az érvé-

nyesülési, karrierépítési lehetőségek nagyon szegényesek, a fiatal festők még erős „hátszél” mellett sem nagyon érhetnek el többet, mint egy szűk szakmai körön belüli ismertséget.

A dolog megélhetési, anyagi oldala, még a tehetségesebbek (vagy a „hátszelesek”) számára megoldható, de olyan szintű osztálytársadalmi elismertség, mint amit az elmúlt korok festői elértek, számunkra szerintem már nem lehetséges. Azzal az utca embere is tisztában van, hogy ki Rembrandt, Rubens, Michelangelo, vagy Munkácsy, Benczúr, de kortárs fes-

tőművészt csak a festészet iránt érdeklődő kevesek tudnak említeni. Ez kortűnet, nemzetközi szinten talán Dali, itthon pedig Szász Endre volt az utolsó festőművész, akinek a neve szélesebb körben is ismert volt.

– **Tiszteletben tartva a véleményed, ami az elismertséget illeti, hadd kérdezzem végül: mik a jövőbeli művészeti terveid a festészetre vonatkozóan?**

– Festeni, festeni minden nap, és megtanulni a szakmából mindent, ami megtanulható.

Putnoki A. Dávid

Barcson született, 1975. június 28-án. Már egészen fiatalon sokat rajzol vízfestékkel és temperával – főleg állatokat, tájat. 1990 óta olajtechnikát alkalmaz. Fotó-realista szemléletű művész. 1993-ban végez a barcsi szakközépiskola vadász-vadtenyésztő tagozatán. A festészetrel 2000 nyarától foglalkozik. Kedvenc témái a nagyvadak, Dráva-menti ártéri környezetbe helyezve. Példaképei a klasszikus festők a reneszánsztól az impresszionistákig. Legnagyobb hatással a két nagy állatfestő Kuhnert és Liljefors hatott rá. Pályaindulásakor – kollektív tárlat keretében – Barcson, Kaposváron, Pécsen mutatkozik be a nagyközönségnek. 2007 őszén a Környezetvédelmi Minisztérium Zöld Galériájában állít ki, és nemrég mutatkozott be az Unio Gallery közönségének. Pályafutása alatt művei eljutottak a Zürich-i és az Innsbruck-i kiállításokra is. 2002-től vesz részt a Muray-műhely és a gemenci alkotótáborok munkájában. 2004-ben Muray-plakett elismerésben részesül. 2011. januárjától tagja a David Arts Képzőművészeti Szekciójának.